

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

2019.

ELEMZÉS

Állami befektetésösztönzés és munkahelyteremtési intézkedések

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

ELEMZÉS

Állami befektetésösztönzés és munkahelyteremtési intézkedések

ENGEDÉLYEZŐ:

Dömök László elnök

ELNÖK

Szerkesztő:

DR. KÁDÁR KRISZTA projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. NÉMETH ERZSÉBET felügyeleti vezető

Készítették:

DR. KÁDÁR KRISZTA

KEREKES GÁBOR

DR. TÓTH LILI

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-1423-028/2019

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
BEVEZETÉS	6
MÓDSZERTAN	7
1. A befektetésösztönzés célrendszere	8
1.1. A befektetésösztönzés főbb céljai 1990-2010. között	8
1.2. A befektetésösztönzés céljai az Európai Unióban 2010-2017. között	8
1.3. A befektetésösztönzéssel kapcsolatos hazai célok 2010-2017. között	9
1.3.1. A külföldi működő tőke beáramlásának növelése	9
1.3.2. A foglalkoztatás növelése	9
1.3.3. A kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó beruházások támogatása	11
1.3.4. A kis- és közepes vállalkozások beszállítói helyzetének javítása	12
1.3.5. A kiemelt ágazatok fejlesztése	12
1.3.6. A régiók fejlesztése, a regionális különbségek csökkentése	14
1.4. A kormányzati programokban foglalt célok nyomon követése, monitoring tevékenység	15
2. A kormányzati befektetésösztönzés eszközrendszere	17
2.1. A befektetésösztönzési célokat szolgáló direkt eszközök	17
2.1.1. A befektetésösztönzés hazai intézményrendszere	17
2.1.2. A Beruházásösztönzési Célelőirányzatból kifizetett támogatások	19
2.1.3. A kohéziós politikai operatív programokból pályázható források és azok felhasználása	21
2.1.4. A Munkaerőpiaci Alapból és a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból nyújtott foglalkoztatási célú támogatások	23
2.2. A befektetésösztönzési célokat szolgáló indirekt eszközök	24
2.2.1. A fejlesztési adókedvezmény	24
2.2.2. A stratégiai együttműködési megállapodások, utógondozás	25
3. A hazai befektetésösztönzési rendszer 2010-2017. közötti működése során elért eredmények	26
3.1. Külföldi működő tőke beáramlás mértéke	26
3.2. A foglalkoztatottság növelése	29
3.3. A K+F tevékenységek és azok eredményessége	32
3.4. A kis- és közepes vállalkozások beszállítói helyzetének javítása	35
3.5. A beruházások jellege, a támogatott iparágak beruházásainak megvalósulása	36
3.6. A beruházások regionális fejlesztési hatásai	39
4. SWOT elemzés	41
FOGALOMTÁR	44
RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	46
IRODALOM	47
ADATSZOLGÁLTATÁS	51
JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE	52

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A külföldi befektetésekkel nőhet a foglalkoztatás, az országba érkező korszerű technológia, berendezések, tudás révén javulhat a termelékenység és a magasabb hozzáadott értéket termelő tevékenységek aránya. Az elemzés célja, hogy támogassa a befektetésösztönzési célok megvalósulását, szükség szerinti módosítását, ennek érdekében értékeli a kormányzat 2010. és 2017. közötti befektetésösztönzéshez kapcsolódó céljait, a célok megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszert, a kitűzött célok megvalósulását, és az elért eredményeket.

CÉLOK ÉS ESZKÖZÖK

2010. és 2017. között a befektetésösztönzési politika fő célja a munkahelyteremtés volt, emellett a tudásintenzív (ipari) ágazatok beruházásainak ösztönzése, a kutatás-fejlesztés (K+F) fejlesztése, valamint a kis- és közepes vállalkozások (KKV) beszállítói pozícióinak javítása. A kormányzati programok kijelölték a preferált ágazatokat, célul tűzték ki a beruházások területi koncentrációjának csökkentését, az elmaradott térségek fejlesztését.

A befektetésösztönzés stratégiai céljait a kormányzati stratégiák, tervek tartalmazták, azonban a dokumentumokba számszerűsített eredménycélokat, ütemezést, indikátor- és monitoring rendszert jellemzően nem építettek be. A befektetésösztönzési rendszer működésének irányító szervei illetve kezelő szervei nyomon követése nem valósult meg: nem értékelték, hogy az új munkahelyek létesítésére vonatkozó vállalásokat a támogatott cégek milyen arányban teljesítették, illetve hogyan teljesítették a munkahelyek fenntartására vonatkozó kötelezettségeket.

A támogatás keretfeltételeit és a támogatások jogosultsági kritériumait kormányrendeletekben szabályozták. A kormány a beruházásösztönzés intézményrendszerét kiépítette és a befektetések ösztönzéséhez biztosította a forrásokat.

A CÉLOK MEGVALÓSULÁSA

A külföldi működő tőke, a beáramló tőke volumene növekedett az elemzett időszakban. A munkahelyteremtésre vonatkozó célok részben a közvetlen befektetésösztönzési támogatásoknak köszönhetően teljesültek. Az elemzett időszakban a munkanélküliség jelentősen csökkent, a foglalkoztatás jelentősen nőtt. 120 vállalkozás nyert a célleírányzatból támogatást, amelyek összesen több mint 34 ezer új munkahelyre tettek vállalást. A vállalkozások versenyképességét és a K+F tevékenységeket támogató európai uniós programok hozzájárultak új beruházások létrehozásához, meglévők bővítéséhez, valamint új munkahelyek létrehozásához. 2010 és 2017 között 682,8 Mrd Ft értékű közvetlen támogatásban és adókedvezményben részesültek a pályázatot nyert vállalkozások.

Az iparágakra vonatkozó célok összességében teljesültek, a kormány szándékai szerint támogatni kívánt iparágak esetében történt a legtöbb szerződéskötés. A K+F beruházások számottevő növekedése azonban nem valósult meg.

2014-től a beruházásösztönzési célleírányzat felhasználására vonatkozó előírások változásával összhangban nagyobb mértékű beruházás jött létre az elmaradott régiókban. Dél-Dunántúl helyzete azonban érdemben nem változott.

A támogatott vállalkozásoknak a KKV-k beszállítói hálózatfejlesztésében való együttműködésével kapcsolatos célok megvalósulása visszamérés, nyomon követés hiányában nem értékelhető.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az elemzés számba vette a befektetésösztönzési rendszer erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. Megállapította, hogy a munkahelyteremtési cél annak ellenére prioritást élvezett még 2017-ben is, hogy a munkanélküliség jelentősen csökkent és bizonyos iparágakban munkaerőhiány jelentkezett.

Az elemzésünk alapján tere van annak, hogy a költségvetési és uniós támogatásokat a kormányzat a növekedési célokat hatékonyabban szolgáló eszközzé alakítsa át. A fenntartható, kiegyensúlyozott növekedés érdekében hatékonyabb, tudatosabb, szelektív támogatási politika kialakítására van szükség.

A munkaerőpiac jelentős átalakulása nem indokolja az egyedi munkahelyteremtés közpénzből való további támogatását, ehelyett a tudásintenzív, magas hozzáadott értékkel bíró ipari és szolgáltatási területek támogatásával lehetne kezelni az egyes területeken jelentkező munkaerőhiányból és növekvő munkaerőköltségekből adódó nehézségeket. Az kutatás-fejlesztés és eredményeinek integrálása a termelési folyamatokba rendkívül költségigényes tevékenység, amelyet a versenyképes gazdaságok kormányai általában közpénzből is támogatnak, így segítve a fenntartható növekedést és erősítve a versenyképességet. A munkaerőpiaci folyamatokhoz való rugalmas alkalmazkodás érdekében támogatni szükséges továbbá a munkahely-allokációt, a munkaerő mobilitását az iparágak és térségek között, ki kell alakítani ennek a területi fejlesztési politikához illeszkedő feltételrendszerét.

BEVEZETÉS

Az elemzés bemutatja és értékeli a kormányzat 2010-2017. közötti befektetésösztönzéshez kapcsolódó céljait, a célok megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszert, a kitűzött célok megvalósulását, az elért eredményeket.

A külföldi működő tőke (KMT) beáramlásának és megtelepedésének hatása többértékű a magyar gazdaságra. A külföldi működő tőke beáramlása – tekintve, hogy növeli az ország likviditását és fizetőképességét – az állam által felvett hitelek és kamatok, a törlesztőrészek, azaz az államadósság visszafizetéséhez is elengedhetetlen. Mindez magasabb jövedelmet, jobban teljesítő gazdaságot és jobb minőségű termékeket eredményezhet. A kormány a Széll Kálmán Terv 2.0-ban a külföldi befektetők magyarországi beruházásainak ösztönzését azért tűzte ki célul, *„mert azok kedvező hatást gyakorolnak a gazdasági növekedésre és a foglalkoztatásra, hozzájárulnak a magyar gazdasági szereplők nemzetközi piaci pozícióinak javításához, növelik a költségvetés bevételeit, hozzájárulnak a modern technológiák magyarországi importjához és a hazai kis- és középvállalati háttérpar erősödéséhez”*.

A külföldi működőtőke-befektetések mértéke és annak aránya összefügg versenyképességünkkel, vagyis többek közt a makrogazdasági környezet, a munkavállalás, a vállalkozások adórátajának versenyképességével és a versenyképes K+F és innovációs környezettel (MNB, 2017). Ez utóbbi elengedhetetlen ahhoz, hogy az ország nagyobb mértékben tudjon az innovációvezérelt gyártási és munkaszervezési folyamatokra átállni. A beáramló tőkéért hazánk Európán belül főként a régiós (V4) országokkal versenyez.

A beruházások ösztönzésének középtávú célját az elemzett időszakban a kormányzat több koncepcióban és programban tűzte ki, elsődlegesen azért, hogy ezek révén új munkahelyek jöjjenek létre, másodsorban pedig a fejletlenebb régiók munkaerőpiaci, gazdasági mutatóinak javításához, illetve egyes preferált iparágak és szolgáltatások nemzetgazdasági súlyának növeléséhez. Cél volt továbbá a KKV-k beszállítói pozícióinak erősítése. 2010-től a kormányzat a beruházási támogatásokat egyedi kormánydöntésekkel biztosítja az induló beruházásoknál, illetve 2012-től stratégiai partneri szerződésekkel a már megtelepedett vállalkozások esetében.

A kormány által a beruházásösztönzési célelőirányzatból támogatott beruházások esetében a vállalkozások az elemzett időszakban több mint 34 ezer új munkahelyre, a foglalkoztatási célokat szolgáló elkülönített alapból támogatott vállalkozások pedig 25 ezer új munkahelyre tettek vállalásokat. A rendelkezésre álló adatok alapján értékeljük, hogy a kitűzött foglalkoztatási, működőtőke-befektetési, regionális fejlesztési, KKV-ra vonatkozó illetve a támogatott iparágakkal kapcsolatos célok teljesültek-e, a K+F projektek, beruházások száma érdemben tudott-e növekedni az elemzett időszakban.

MÓDSZERTAN

Az elemzés a 2010-2017. évek vonatkozásában készült, nyilvánosan elérhető dokumentumok és adatok, valamint a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM), az Innovációs és Technológia Minisztérium (ITM) és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) által szolgáltatott dokumentumok, adatok feldolgozása alapján. A célok ismertetésénél – az elemzett időszaktól eltérően – röviden kitekintünk a 2010. előtti időszakra is. A hazai nyilvános adatok forrása a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Magyar Nemzeti Bank (MNB), a KKM honlapja, illetve egyéb, a befektetésösztönzéssel és munkahelyteremtéssel kapcsolatos, interneten elérhető tanulmányok, cikkek voltak. Felhasználtuk emellett a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvények adatait, hazai és európai uniós jogszabályokat is.

Felhasználtuk az ITD Hungary Zrt, a Nemzeti Külgazdasági Hivatal és a Nemzeti Befektetési Ügynökség által kezelt 2010-2017. között támogatott beruházások adatait, a beruházás ösztönzési célú iránymutatás (BC) felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló előterjesztéseket, a Gazdaságfejlesztés Operatív Program, Gazdaságfejlesztés és Innovációs Operatív program, valamint a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program egyes (elemzett) prioritásainak vonatkozásában összesített és regionális adatokat, a megítélt fejlesztési adókedvezmények adatait regionális és iparági bontásban.

Az elemzés területe és korlátai

A külföldi működőtőke-befektetések az elemzett területeken kívül számos kedvező hatást gyakorolnak a gazdaságra (pl. hozzájárulnak a gazdasági növekedéshez, növekednek általuk a költségvetési bevételek, hozzájárulnak a modern technológiák megtelepedéséhez az országban), amit a korlátozott terjedelem okán az elemzésben nem tárgyalunk. Alapvetően az államilag (a beruházásösztönzési célú iránymutatás forrásaival) támogatott beruházások munkahelyteremtéssel kapcsolatos eredményeit értékeljük, valamint azt, hogy nőtt-e a preferált ágazatokban tevékenykedő vállalkozásokkal megkötött szerződések száma, a támogatott beruházások nagyobb arányban telepedtek-e meg gazdaságilag elmaradott térségekben illetve a KKV-k beszállítói hálózata bővült-e a befektetések révén. Emellett röviden betekintést nyújtunk a hazai K+F helyzetének alakulásába és bemutatjuk a hazánkba áramlott közvetlen külföldi működő tőke volumenét is.

A központi költségvetés a beruházásösztönzési célú iránymutatás forrásain túlmenően egyéb forrásokkal is hozzájárul a beruházások hazai megtelepedéséhez illetve bővítéséhez, ennek megfelelően a költségvetésben megjelenő egyéb (a beruházásokat megvalósító vállalkozások által igényelhető) forrásokat is, így egyebek közt a Kohéziós Alapból, illetve a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból pályázható források volumenét is bemutatjuk. Ezek a támogatások vállalkozás-fejlesztéshez, versenyképesség-javításhoz is igénybe vehetőek voltak, olyan vállalkozások által is, amelyek a beruházásösztönzési célú iránymutatás támogatásaira nem pályáztak illetve abból nem részesültek.

Az elemzés nem tárgyalja az önkormányzatok által a beruházásoknak nyújtott kedvezmények és juttatások körét.

1. A BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉS CÉLRENDSZERE

A jelenleg működő hazai befektetésösztönzési rendszer céljai alapvetően különböznek a rendszerváltáskor meghatározott céloktól: a politikában a hangsúly egyre inkább áttolódott a privatizációról a munkahelyteremtésre, az európai uniós csatlakozásunk pedig nagymértékben korlátozta a támogatások nyújtásának feltételeit. Az alábbiakban ismertetjük a kormányzati befektetésösztönzési politika főbb céljait a rendszerváltástól 2017. végéig.

1.1. A BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉS FŐBB CÉLJAI 1990-2010. KÖZÖTT

A befektetésösztönzés eszköz- és intézményrendszerét az aktuális kormányzatok már a rendszerváltást követően kialakították. A külföldi működő tőke (KMT) beáramlás az a szocializmusból a piacgazdaságba történő átmenet éveiben elsődleges fontosságú volt a termelési szerkezet átalakítása, a privatizációs bevételek növelése, a szocialista nagyvállalatok összeomlása miatti – főként a szakmunkásokat, betanított munkásokat illetve képzetleneket érintő – munkanélküliség enyhítése érdekében (Majoros, 2008.).

Az 1990-es évek derekán már megjelentek a privatizációs ügyleteken túl zöldmezős beruházások is, és a működő tőke vonzásának új eszközei, azaz az adókedvezmények és a vámszabadterületi szabályozás, azonban a regionális szempontok még nem kaptak szerepet a beruházások támogatásának rendszerében. Az állam ebben az időszakban hátrányos megkülönböztetésben részesítette a magyar vállalkozásokat a külföldiekkel szemben. Az 1990-es évek végére a gazdaságpolitikában megjelent a hazai vállalkozások támogatásának és azok munkahelyteremtésének a célja. Egyedi feltételek kialakítására egy-egy beruházás esetében már a 2000-es évek elején lehetőség volt, a munkahelyteremtés függvényében pedig akár teljes adómentességet is biztosított az állam (Szanyi (2016.) és Antalóczy (2003.))

2004-es uniós csatlakozásunk előtt a befektetésösztönzésben alkalmazott eszközök nem voltak összhangban az Európai Unió (EU) versenypolitikájával. A csatlakozást követően tehát elsősorban a hazai támogatási rendszert kellett összehangolni az EU támogatási politikájának tiltásaival és eszközeivel, másodsorban alkalmazkodnunk kellett az EU támogatási célrendszeréhez, prioritásaihoz.

1.2. A BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉS CÉLJAI AZ EURÓPAI UNIÓBAN 2010-2017. KÖZÖTT

Az EU az elemzett időszak vonatkozásában több dokumentumban fogalmazott meg befektetésösztönzéssel kapcsolatos célokat. 2010-ben fogadta el az Európa 2020 Stratégiát, amely kiemelten kezeli mind a foglalkoztatási arány növelését, mind a K+F beruházások, projektek számának, a K+F tevékenységre fordított összegek növelését, a világszinten versenyképes ipari bázisnak a létrehozását, a KKV-k üzleti környezetének javítását, piacra jutásának elősegítését is az EU-ban. 2010-től az EU foglalkoztatás-politikájában konkrét célként jelent meg az uniós foglalkoztatás 75%-os szintjének elérése 2020-ig, a 20-64 évesek körében.

Az EU 2014-ben hozta nyilvánosságra az Európai Beruházási Tervet, amelyben célul tűzték ki a beruházások ösztönzését, ami a hosszú távú gazdasági növekedést is támogatja. A Horizont 2020 K+F keretprogram – ami az Európa 2020 Stratégia megvalósításában fontos szerepet tölt be – a magán- és közberuházások mozgósításán túlmenően a munkahelyteremtést is támogatja.

Az EU 2020 Stratégiájában foglalt befektetésösztönzési politikát és hosszú távú célokat is figyelembe véve a 2010-2017. közötti időszakban a kormány több tervben, koncepcióban és programban fogalmazott meg a befektetések ösztönzésére vonatkozó általános célokat azok

várható pozitív hatásaira tekintettel. A dokumentumok részben tartalmaznak számszerűsített célokat, indikátorokat és határidőket a megvalósításra.

1.3. A BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉSSEL KAPCSOLATOS HAZAI CÉLOK 2010-2017. KÖZÖTT

1.3.1. A külföldi működő tőke beáramlásának növelése

A külföldi működő tőke (KMT) beáramlása és megtelepedése javítja a fizetési mérleg egyenlegét, hozzájárulhat a pénzügyi stabilitáshoz, a költségvetési bevételek és a foglalkoztatottság növeléséhez, kedvezően hat a GDP, ebből következően az államadósságmutató alakulására. A KMT révén az országba korszerű technológiák érkeznek, ami hozzájárulhat a termelékenység növekedéséhez és a magasabb hozzáadott értéket termelő tevékenységek arányának növekedéséhez. A KMT beáramlásának növelése az elemzett időszakban 2012-től jelenik meg a gazdaságpolitika céljai közt.

2012. áprilisában készült el a Széll Kálmán Terv 2.0, a kormány gazdaságpolitikai intézkedéseit, céljait és eszközeit foglalja össze. A terv alapján a Magyarországra 2012-ben beáramló külföldi működő tőke volumenének (22 980 Mrd Ft)¹ egy évtized alatt (2022 végéig) meg kell duplázódnia. A terv kiemeli a Magyarországon már megtelepedett külföldi befektetések utógondozásának fontosságát (ún. *after care* tevékenység) is.

A Kormány 2012-ben fogadta el a 1109/2012. (IV. 12.) Korm. határozatot Magyarország 2012-2020. évre szóló külgazdasági stratégiájának végrehajtásáról. (A stratégia nem állt rendelkezésünkre, csak a stratégiáról szóló (2011-ben publikált) szakmai vitairat). A vitairat kiemelten kezeli a külföldi befektetők magyarországi befektetéseinek ösztönzését: a magyar üzleti környezet fejlesztése segítségével a már megtelepedett külföldi vállalkozások újrabefektetéseit is ösztönözni kell. A 2015-re elvárt éves külföldi közvetlen tőkebeáramlás szintjét 4 Mrd EUR-ban² állapítja meg a dokumentum.

1.3.2. A foglalkoztatás növelése

A munkahelyteremtés a rendszerváltástól kezdődően egészen napjainkig alapvető feltétele volt a támogatások igénybevételének és meghatározta a befektetésösztönzési politikát. A munkaerőpiaci helyzet a rendszerváltást, illetve a 2008-ban kezdődő pénzügyi válságból történő kilábalást követően a 2010-es évek derekán alapvetően megváltozott: a korábbi, magas munkanélküliséggel jellemezhető időszakot követően 2015-től jelentősen csökkent a munkanélküliség és nőtt a foglalkoztatottak száma. Több szakmában (különösen a feldolgozóiparban) napjainkban már hiány jelentkezik a szakképzett munkaerőben (lásd az 1. sz. keretes írást). A 2010. évtől kezdődően, a befektetésösztönzésben meghatározott foglalkoztatás-növelési célokat az alábbiakban ismertetjük.

A 2010-ben nyilvánosságra hozott, 10 évre szóló Nemzeti Együttműködés Programjában, ami 13 pontban fejt ki a fő gazdaságpolitikai irányelveket, kiemelt szerep jut a munkahelyteremtésnek. A program szerint a 2010. évi 3,701 M fős (15-64 évesekre vonatkozó)

¹ Forrás: Magyar Nemzeti Bank (2018): Közvetlentőke-befektetések Magyarországon állományok ország- és ágazati bontása, millió forintban.

² Ennek összege 2011-ben 1,6 Mrd EUR volt, ami 2015-ben 2,0 Mrd eurót ért el az SCV vállalatok tranzakciói nélkül (Forrás: MNB (2018): Közvetlentőke-befektetések Magyarországon forgalmak egyenlege SCV-k nélkül, átfolyó tőkétől és eszközportfólió átrendezéstől megtisztítva, millió euróban)

Nem ismert a 2012-ben megalkotott külgazdasági stratégiába bekerült végleges célszám, ezért ez az érték nem tekinthető kitűzött célnak.

foglalkoztatotti létszámot (Forrás: KSH, STADAT 2.1.2.) 2020. végéig 1 millió új munkahellyel kell növelni.

Magyarország Kormánya 2011 januárjában mutatta be a 7 fő programból álló Új Széchenyi Tervet, amely az EU kohéziós alapjaiból történő pályázás feltételeként meghatározta az uniós források felhasználásának prioritásait és céljait. Az Új Széchenyi Terv Vállalkozásfejlesztési Programjának egyik fő célja, hogy „szövetséget kössön a magyar vállalkozásokkal, hogy a támogatások révén látványosan növekedjék Magyarországon a munkahelyek, illetve a foglalkoztatottak száma”. A Foglalkoztatási Program „tíz esztendő alatt egymillió új és adózó munkahely létrehozását” tűzte ki célul. A program egyik kiemelt területe a munkahelyteremtő beruházások támogatása volt, oly módon, hogy a nyertes pályázók munkavállalóinak létszáma jelentősen és tartósan növekedjen.

A Széll Kálmán Terv 2.0 (2012.) szerint a támogatások odaítélésekor, a vonatkozó szerződések összeállításakor és megkötésekor „az eddigieknél komolyabban figyelembe kell venni a beruházás (...) foglalkoztatásra gyakorolt hatását (...)”. A terv ezen felül (kapcsolódva az Európa 2020 Stratégiájának céljához) a 20-64 év közötti népesség foglalkoztatási arányának 75 százalékra növelését tűzte ki célul 2020-ig.

A külgazdasági stratégia (vitairat) kiemelten kezeli a külföldi befektetők magyarországi befektetéseinek ösztönzését, és a foglalkoztatás javítását is ezen keresztül. Mint írja, a Kormánynak a támogatási kérelmek elbírálásánál és a támogatási intenzitás meghatározásánál „figyelembe kell vennie a beruházás által teremtett új munkahelyek számát és az azok fenntartására vállalt időtartamot”. Az export bővítésén és a külföldi tőkebefektetéseken keresztül együttesen létrehozott új munkahelyek számát 50 ezer főben állapították meg 2015-re.

1. sz. keretes írás

A foglalkoztatottság és a munkaerő-kereslet alakulása 2010. és 2017. között

2008-tól a pénzügyi válság a magyar munkaerőpiacon erőteljesen éreztette hatását: ennek következményeként a foglalkoztatottak létszáma 2006-2010. közt 196 ezerrel csökkent, a munkanélküliségi ráta pedig elérte a 11,2%-ot. 2011-től a növekedés megindult, 2015-től a gazdaságban már utánpótlási gondok is jelentkeztek bizonyos szakmákban. Hazánkban 2017 decemberében a KSH évközi munkaügyi adatgyűjtésének megfigyelési körébe tartozó munkáltatók 53,6 ezer üres, vagy a közeljövőben megüresedő álláshelyet jelentettek. Az összes álláshelyhez viszonyítva a legtöbb betöltetlen állás a feldolgozóiparban volt (22,9 ezer fő), ami 7,6 ezerrel volt több, mint 2016. végén. A munkaerő-kereslet területileg differenciált, a munkaerőhiány – különösen a 2015. évet követően – azokban a régiókban is jelen volt, ahol viszonylag sok a munkanélküli, aminek a munkaerő-kereslet és -kínálat eltérő szerkezete az oka. A versenyszféra üres álláshelyeinek mintegy fele Közép-Magyarországon volt 2016-ban, amit Közép-Dunántúl követett. (Forrás: KSH, STADAT 2.1.47., ÁSZ, 2018.)

1.3.3. A kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó beruházások támogatása

A kutatás-fejlesztés, az ilyen tevékenységet folytató vállalkozások és azok beruházásainak támogatása az Európai Unió Európa 2020 Stratégiájában is hangsúlyt kap. A K+F kiemelt makrogazdasági jelentőséggel bír, nagymértékben hozzájárul egy ország gazdasági fejlődéséhez és az ország nemzetközi versenyképessége szempontjából is meghatározó jelentőségű. Az elmúlt években mind a nemzetközi (köztük uniós), mind hazai szinten előtérbe került az outputok mérése a K+F terén, ezzel összhangban a K+F tevékenység helyett a K+F+I került az érdeklődés középpontjába, ahol az I a ténylegesen megvalósult innovációt jelenti. A K+F+I tevékenység eredményessége összefüggésben áll a GDP növekedéssel (ÁSZ, 2017.)

A Befektetés a jövőbe – Nemzeti Kutatásfejlesztési és Innovációs Stratégia (NKFIS, 2013.) számszerűsített célkitűzései szerint Magyarországon 2020-ra a GDP-arányos K+F ráfordításokat 1,8%-ra, 2030-ra pedig 3%-ra kell növelni³. (Kiegészítő célkitűzésként a stratégia meghatározta, hogy a vállalkozások GDP-arányos K+F ráfordításait 2020-ra 1,2%-ra kell növelni.) A stratégia elsődlegesen a GDP-arányos ráfordítások összegére határoz meg célértéket és ennek rendel alá az átfogó, sarkalatos és specifikus célokat. A ráfordítások növelése nem lehet elérendő cél, az a célok elérésének eszköze. Első lépésben olyan célokat kell meghatározni, mint például a termelékenység, hatékonyság, gazdaságosság növelése. Ezekhez a célokhoz határidőket, mérőszámokat és indikátorokat, illetve eszközöket (forrásokat) szükséges hozzárendelni.

A stratégia fókuszai közt, bár megjelenik a hálózatokban működő gazdaság, nem jelenik meg a termelékenység, hatékonyság, gazdaságosság növelése. Mérőszámokat csak a tudásbázissal kapcsolatos célkitűzések esetében alakítottak ki, ebből kettő a K+F ráfordítások GDP-arányára vonatkozik, egy a K+F munkahelyek számára, egy pedig a tudást koncentrálnó műhelyek számára. Ilyen műhelyeknek tekinthetők azok, ahol impakt faktorokkal mért nemzetközi publikációs tevékenység folyik, ahol szabadalmak feltalálói dolgoznak illetve jelentős nemzetközi hatású innovációkat tudnak felmutatni. A műhelyekre vonatkozó kiegészítő indikátoroknál jelenik meg a nemzetközi publikációk száma és az intézményi szabadalmak száma. (A stratégia publikálásakor a mérőszámok részleteinek kidolgozása még folyamatban volt.)

A stratégiában lefektetett célok közt megtaláljuk a multinacionális nagyvállalatok már meglévő kutató-fejlesztő központjainak továbbérését, másrészt pedig azt, hogy a multinacionális nagyvállalatok új kutató- fejlesztő központokat telepítsenek Magyarországra. A nagyvállalati K+F központok magyarországi megerősítését és Magyarországra vonzását többek közt egyedi kormánydöntésekkel (EKD) kívánja biztosítani a program. A stratégia alapján a nagyvállalati K+F beruházásokat anyagilag is ösztönözni kell, kiemelt területként nevesíti a gyógyszeripar, az informatika, a járműipar, a környezetügy, az agrár-élelmiszeripar, az energetika és az egészségügy területén megvalósuló K+F+I-t. A stratégia a gyorsan növekvő KKV-k között kiemelten fontosnak tartja a jelentős K+F+I-tevékenységet végző, tudásintenzív és nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások erősítését és fejlesztését, ugyanis ebben a vállalati szegmensben várható eredeti, áttörést jelentő innovációk megjelenése is.

Az elemzett időszak céljait tartalmazó egyéb kormányzati programok többsége prioritásként kezeli a K+F-hez kapcsolódó források és fejlesztések számának növelését. A Nemzeti Együttműködés Programjában célként jelenik meg a magas hozzáadott értékű iparágak fejlesztése (egészségipar, high-tech, K+F+I, zöld gazdaság). A gazdaság egészének

³ 2017-ben a GDP %-ában 1,35 volt a K+F ráfordítások aránya, ami csökkenést jelent a 2013-as legmagasabb adathoz képest (1,39%).

dinamizálását az egészségipar, turizmus, zöld gazdaság, megújuló energia, jármű-, tudásiparon keresztül tartja megvalósíthatónak a program.

Az ÚSZT egy új átfogó K+F (+I) politika kialakításának szükségességét veti fel, amely az Európa 2020 Stratégiájában foglalt céloknak is megfelel. Hangsúlyosan kezeli a zöld K+F területének fejlesztését, és kiemeli a K+F kiadások növelésének fontosságát a gyógyszeriparban, biotechnológiában, nanotechnológiában, járműiparban, informatikában. Emellett kívánatosnak tartja a nagy egyetemeken működő technológiai-transzfer irodák támogatását a hatékonyabb K+F érdekében.

A Széll Kálmán Terv 2.0 a támogatott beruházások innovatív jellegének nagyobb mértékű figyelembe vételét tartja szükségesnek.

2014-ben fogadta el az Országgyűlés az 1/2014. (I. 3.) OGY határozatot a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról (OTFK). Az OTFK a fejlesztéspolitikai feladatok közé sorolja, hogy Budapestet és agglomerációját kiemelten kell kezelni az innovációs politikának, azonban törekedni kell az egyközpontúság oldására, és a hazai K+F+I szektor területi diverzifikációjára, kiemelten Nyugat-Dunántúl és Észak-Magyarország megerősítésére.

1.3.4. A kis- és közepes vállalkozások beszállítói helyzetének javítása

Magyarország gazdasági fejlődésének a kulcsa a KKV-k növekedése, hiszen *„ezen múlik a magyar társadalom széles rétegeinek megélhetése és jóléte”* (NGM jelentés, 2016.) A KKV-k jelentős szerepet töltenek be a magyar gazdaságban, a munkavállalók több, mint kétharmadát foglalkoztatják, a hozzáadott érték több, mint felét állítják elő. A KKV-k adják a nagyvállalatok beszállítói körének jelentős részét. A KKV-szektor a vállalkozói szférában foglalkoztatottak 70-75%-ának biztosított munkát az elemzett időszakban. 2017-ben a KKV-kör beruházásainak közel 70%-a négy nemzetgazdasági ágban (mezőgazdaság, feldolgozóipar, kereskedelem és ingatlanügyletek) valósult meg (KSH, 2018b). A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról törvény rendelkezik.

A kormányzati programok a beruházásösztönzéshez kapcsolódóan elsősorban a KKV-k beszállítói helyzetének javítására helyezik a hangsúlyt. A Nemzeti Együttműködés Programja kiemeli a KKV-k belső és uniós forrásokra támaszkodó fejlesztésének fontosságát. Az ÚSZT kitűzte célként a KKV-k versenyképességi hátrányainak felszámolását, a KKV szektor megerősítését, ezeken keresztül a helyi foglalkoztatottság növelését. A Széll Kálmán Terv 2.0 szerint a beruházásösztönzési támogatások odaítélésénél a beszállítói kapcsolatokra nagyobb hangsúlyt kell fektetni a végrehajtott időszak alatt.

A külgazdasági stratégia (vitairat) kiemeli, hogy *„a hazai KKV-k egyre erősebb háttérparát adják a külföldi vállalatok hazai termelésének”* és a magyar beszállítók minél magasabb arányú bevonását a beruházásösztönzési támogatások elbírálásánál figyelembe kell venni.

Az OTFK-ban is megjelenik, hogy támogatáspolitikai, adópolitikai és egyéb eszközökkel ösztönözni kell a hazai (főleg KKV-k) beszállítói lehetőségeinek bővítését, és a külföldi tőkebefektetések növelését.

1.3.5. A kiemelt ágazatok fejlesztése

Az elemzett időszak gazdaságpolitikai célkitűzéseit tartalmazó kormányzati programok kijelölik azokat az ágazatokat, amelyekben a munkahelyteremtő beruházásokat megvalósítását támogatja a kormány. A programok – bár gyakran eltérő ágazatokat jelölnek meg – leginkább a feldolgozóipari tevékenységek és egyes szolgáltatások fejlesztését tűzték ki célul.

A Nemzeti Együttműködési Programja fontos szerepet szánt a gazdasági növekedésben a kreatív iparágaknak, egészségiparnak, high-tech iparnak, zöld gazdaságnak.

Az ÚSZT a közlekedés-és járműipari beruházások támogatását azért emelte ki, mert ezek a fejlesztések nagy hatással vannak az iparági innovációra is. Kiemelte az informatikai ipar, logisztika, egészségipar (gyógyszeripar, biotechnológia, orvosi műszergyártás,) környezetvédelmi fejlesztések, kreatív iparágak (sajtó, reklám- és hirdetésipar, építészet, könyvkiadás, zene, iparművészet stb.) fejlesztésének szükségességét.

Az ÚSZT kiemelt gazdaságfejlesztési irányjaival összhangban a Külgazdasági Stratégia (vitairata) külgazdaság-fejlesztési ágazati fókuszai a következő területekre összpontosulnak: egészségipar/gyógyszeripar, mezőgazdaság/élelmiszeripar, járműipar, kreatív/innovatív iparágak, zöld iparágak, szolgáltatások.

A Széll Kálmán Terv 2.0-ban megjelenik célként a magas hozzáadott értékű iparágak fejlesztése. A zöldgazdaság részeként a megújuló energiaforrások elterjesztését, a kapcsolódó iparágak fejlesztését szolgáló beruházásösztönzési programot is indított a kormány (a lakosság, önkormányzatok, piaci szektor számára.) Ezen túlmenően a terv támogatandóként jelöli meg az élelmiszeripari, kreatív ipari, egészségipari, logisztikai, járműipari, elektronikai ipari fejlesztéseket.

Az OTFK a magas hozzáadott értékű, tudásra épülő speciális iparágak támogatását tartja kiemelkedő jelentőségűnek a gazdasági növekedés szempontjából, ezek: bionika, egészségipar, gyógyszergyártás, orvosi berendezés ipar, környezet ipar, IT szektor, kreatív ipar.

A tervekben, koncepciókban támogatásra kijelölt, preferált iparágakat illetve ágazatokat az 1. sz. táblázatban mutatjuk be. Mindegyik tervben megjelenik az egészségipar (többek közt gyógyszeripar, bionika, orvosi műszer-gyártás, biotechnológia) fejlesztésének célja, emellett a leggyakrabban a kreatív iparágakat és a zöld gazdaság, környezetvédelmi beruházások fejlesztésének szükségességét emelik ki a programok.

1. sz. táblázat

Egyes iparágak és szolgáltatások fejlesztésével kapcsolatos célok a kormányzati programokban

Ágazatok↓	NEP Nemzeti Együtt- működés Programja 2010-2020	ÚSZT Új Széchenyi Terv 2011-2021	SZKT Széll Kálmán Terv 2.0 2012-	KS Külgazdasági Stratégia (vitairat) 2012-2020	OTFK Terület-fejl. Konceptió 2014-2030
kreatív iparágak	√	√	√		√
egészségipar	√	√	√	√	√
high-tech ipar	√				
zöld gazdaság, környezetvédelem	√		√	√	√
mezőgazdaság/élelmiszeripar			√	√	
járműipar, közlekedés		√	√	√	
szolgáltatások				√	
elektronikai ipar			√	√	
IT szektor		√			√
logisztika		√	√		

Forrás: a kormányzati programok alapján, ÁSZ szerkesztés

1.3.6. A régiók fejlesztése, a regionális különbségek csökkentése

Magyarország egyike a legnagyobb területi különbségekkel rendelkező országoknak, 175 kistérsége közül 94 hátrányos helyzetűnek minősült és a mintegy 3200 településből 1500 elmaradott volt infrastrukturális, társadalmi és gazdasági szempontból 2014-ben. A kedvezőtlen helyzet hátterében főként a korábbi funkciók elvesztése, a valódi gazdasági központ szerepét ellátó városok hiánya, a rossz elérhetőség áll, de az elvándorlás, idősödés is hozzájárul a helyzet romlásához az 1990-es évektől. A közismert kelet-nyugati lejtő mellett (tehát a keleti megyék elmaradottsága a nyugati megyék fejlettségéhez képest) a Dél-Dunántúl egyre határozottabban leszakadt, aminek következtében a Dunántúlon egy észak-déli lejtő is kialakult. A társadalmi-gazdasági elmaradottság egyik velejárója az elmaradott térségek alacsony foglalkoztatottsága, amit az infrastrukturális, közlekedési fejlesztések nem tudtak érdemben ellensúlyozni. (OFTK, 2014.) Amennyiben a munkanélküliség adatait vizsgáljuk meg, azt látjuk, hogy az a gazdaságilag elmaradottabb térségekben még napjainkban is jóval magasabb, mint a fejlett régiókban és a fővárosban, az elmúlt években jelentkező munkaerő-hiányos helyzet ellenére. Míg 2017. év végén Budapesten a munkanélküliségi ráta 2,1%-os és a Közép-Dunántúlon 2,5%-os volt, Dél-Dunántúlon elérte a 6,2%-ot, Észak-Alföldön a 6,4%-ot, Észak-Magyarországon pedig az 5,6%-ot. (KSH STADAT, 6.2.1.11.)

Az elemzett időszak több kormányzati programjában is kitűzték a területi különbségek mérséklésének célját. A Széll Kálmán Terv 2.0. szerint a támogatások odaítélésekor, a vonatkozó szerződések összeállításakor és megkötésekor az eddigieknél nagyobb szerephez kell juttatni a regionális szempontokat. A gazdaságfejlesztési prioritásokkal összhangban előnyt élveznek azok a befektetések, amelyek Magyarország keleti és déli, kiemelten fejlesztendő régiói felé, a feldolgozóipar és a K+F területére irányulnak.

A Külgazdasági Stratégia vitairatában megjelenik célként, hogy a regionális szempontokat nagyobb szerephez kell juttatni a közvetlen külföldi befektetéseket támogató rendszerben. A támogatási kérelmek elbírálásánál figyelembe kell venni a régió elmaradottságát, a várható regionális gazdaság-élénkítő hatást.

Az OFTK-ban a beruházásösztönző térszerkezet kialakításának fontosságát emeli ki, vagyis hogy az eszközzenszert és a beruházási helyszíneket oly módon kell átalakítani, hogy az a fejletlenebb térségbe történő beruházásokat ösztönözze és a térségek az adottságaiknak megfelelő beruházásokat tudják vonzani. Ennek érdekében célként tűzte ki, hogy a hazai és külföldi beruházásokat az adott térségbe tudatosan irányítsa az állam, a valós potenciáloknak, igényeknek és kitörési lehetőségeknek figyelembe vételével. A koncepció szerint a megvalósításhoz a térségekben infrastrukturális és szolgáltatási (pl. üzleti, logisztikai szolgáltatások) fejlesztéseket kell végrehajtani és a megfelelő intézményi háttér elérhetőségét is biztosítani kell.

Összegzés

A befektetésösztönzés kormányzati programokban megjelenő céljait a 2. sz. táblázatban foglaljuk össze. A kormányzati terveket, koncepciókat elemezve megállapítható, hogy alapvető célként fogalmazódott meg az elemzett időszakban a munkahelyteremtés, hangsúlyosan jelenítette meg több program a K+F beruházások támogatásának szükségességét és a KKV-k beszállítói helyzetének javítását. Ez utóbbi célt, valamint az egyes ipari ágazatok és szolgáltatások támogatásának fontosságát a hat elemzett programból öt tartalmazza. 2012-től a regionális szempontból differenciált támogatás-ösztönzés is megjelent a kormányzati tervekben, amelyet a kormány saját (pl. infrastrukturális) fejlesztésekkel tervezett kiegészíteni az elemzett időszakban.

Beruházásösztönzéssel összefüggő célok a kormányzati programokban

Célok ↓	Kormányzati programok					
	NEP Nemzeti Együtt- működés Programja 2010-2020	ÚSZT Új Széchenyi Terv 2011-2021	SZKT Széll Kálmán Terv 2.0 2012-	KS Külgazdasági Stratégia (vitairat) 2012-2020	NKFIS Nemzeti K+F+I Stratégia 2013-2020	OTFK Terület- fejl. Konceptió 2014-2030
KMT beáram- lásának növelése			√	√		
Foglalkoztatás növelése	√	√	√	√		
A K+F+I ösztönzése	√	√	√		√	√
KKV-k beszállítói helyzetének javítása	√	√	√	√		√
Területileg differenciált támogatások			√	√		√
Kiemelt ágazatok fejlesztése	√	√	√	√		√

Forrás: a kormányzati programok alapján, ÁSZ szerkesztés

A kormányzati programokban foglalt célok összességében megfelelnek az EU 2020 Stratégiájában lefektetett hosszú távú céloknak. Az esetek nagyobb részében a célok megvalósításához kapcsolódó konkrét intézkedéseket, a számszerű célok elérésének módját a programok, stratégiák – jellegükből adódóan – nem határozzák meg (a stratégiák csak a főbb irányokat jelölik ki, amelyek alapján ki kell(ett) dolgozni a programokat).

A stratégiákban megjelölt célrendszerek hiányosságaként azonosítottuk, hogy a felelősök és a végrehajtáshoz szükséges források volumenét illetve biztosításának módját a legtöbb dokumentumban nem határozták meg. Miközben a KKV-k beszállítói hálózatának fejlesztési prioritása négy program céljai közt is szerepel, egyik sem jelöl meg számszerű célértéket, illetve határidőket a célok elérésére. A célrendszer a stratégiák, koncepciók közül a NKFIS-ben illetve az OTFK-ban tekinthető megfelelően kidolgozottnak és nyomonkövethetőnek, utóbbi stratégiák esetében meghatároztak monitoringra vonatkozó előírásokat is, felelősökkel. (Részletesen lásd az 1.4. fejezetben.)

1.4. A KORMÁNYZATI PROGRAMOKBAN FOGLALT CÉLOK NYOMON KÖVETÉSE, MONITORING TEVÉKENYSÉG

Az általunk elemzett tervek és programok megvalósítása jelenleg is folyamatban van, záró értékelések nem állnak rendelkezésre. A célok megvalósításához kapcsolódó időszaki kormányzati monitoring-tevékenység elengedhetetlen, hiszen ennek hiánya következtében a befektetésösztönzési politika eredményeinek értékelése, felülvizsgálata és a célrendszer szükséges módosítása nem történhet meg. Az eredmények rendszeres (a megvalósítás során történő és a lezárást követő ex-post) kiértékelése azért is szükséges, mert ennek hiányában a megfelelő, hatékony közpénz-felhasználás sem valósulhat meg.

Nem készültek az elemzett időszakban célok megvalósítását értékelő tanulmányok és beszámolók (illetve nem ismerhetők meg), időszaki nyomon követés, kiértékelés sem történt,

a kormányzati programok céljainak többsége esetében. Ez alól kivétel a NKFIS, amelynél az EU Bizottság kiértékelése alapján célul tűzték ki a teljes stratégia jövőbeni megújítását.

Részletesen:

A 2010-ben megalkotott Nemzeti Együttműködés Programja nem határozza meg sem a végrehajtásban (a feladatok ellátásában), sem a nyomon követésben a felelősöket és a határidőket, így a befektetésösztönzési célok nyomon követését sem. A program céljainak teljesítésére vonatkozó értékelés, a program felülvizsgálata és szükség szerinti átdolgozása az elemzett időszakban nem történt meg.

Az Új Széchenyi Terv a helyzetkép vázolásánál alapvető problémaként veti fel, hogy bár a 2007-2013. uniós ciklusban a foglalkoztatás növelése fő célként jelent meg a hazai gazdaságpolitikai tervekben, a nyomon követési rendszer nem volt alkalmas arra, hogy a foglalkoztatási hatásokat mérje és számon kérje. A terv megállapítja, hogy a tényekre épülő döntésekhez nélkülözhetetlen a K+F+I tevékenység rendszeres mérése is, a rendelkezésre álló információk elemzése és értékelése, aminek érdekében létre kell hozni a Tudomány, Technológia és Innováció Obszervatóriumot (a szervezet KFI Obszervatórium főosztály néven létrejött). A befektetésösztönzési célokhoz kapcsolódó feladatok végrehajtásának monitorozását, a kapcsolódó határidőket, a felelősöket a terv nem tartalmazza. Hatásértékelések a különböző programok (egyes beavatkozásainak) vonatkozásában a 2014-2020. közti költségvetési időszak vonatkozásában készültek⁴.

A Széll Kálmán Terv 2.0 a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatalt nevesíti „*hazánk, valamint a Kormány döntéseit megalapozó komplex nemzeti és nemzetgazdasági elemző, értékelő, stratégiákat megalapozó, megfelelő szakmai bázissal rendelkező, döntés-előkészítő kormányzati gazdaságelemzési és tervezési*” tudásközpontként, tehát alapvetően azon szervként, amely feladata a tervekben foglalt célok és eredmények megfelelő időközönként történő monitorozása, értékelése. A befektetésösztönzési célokhoz kapcsolódó feladatok végrehajtásának monitorozására vonatkozó határidőket, a felelősöket a terv nem nevezi meg, a program végrehajtásának értékelésére és szükség szerinti átdolgozására vonatkozó dokumentum nem áll rendelkezésre.

A Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia (NKFIS) rögzíti, hogy a megvalósításának nyomon követésére további mérőszámokat kell kialakítani, aminek kidolgozása folyamatos a stratégia időhorizontján belül. A kormányzati K+F+I stratégiai menedzsment feladata a stratégia megvalósulásának nyomon követése (melyhez a szakmai adatgyűjtési és adatelemző háttérrel a KFI Obszervatórium főosztály biztosítja), a stratégiát megvalósítani hivatott eszközrendszer független értékelésekkel kell irányítani, valamint figyelemmel kell kísérni és értékelni kell a tudományos-technológiai, innovációs vállalati és KFI-szakpolitikai versenykörnyezetet. A kormányzati szintű KFI stratégiai menedzsment feladatokat a gazdaságért felelős tárca irányítja⁵.

Az NKFIS céljait a megvalósítás félidejében, 2016-ban értékelték az Európai Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatósága szakértői (a jelentés nem nyilvános)⁶. A jelentésben több ajánlást

⁴ Lásd pl.: A GOP egyes beavatkozásainak hatásértékelése. (2016.)

⁵ A K+F eredményességének mérésére megítélésünk szerint jól alkalmazható Molnár (2010.) kvantitatív mérési részmodellje, amely szerint a K+F teljesítmény az *input-teljesítményből* (anyag és személyi erőforrás használata), a *folyamat-teljesítményből* (vállalkozások K+F aktivitása) és az *output-teljesítményből* (publikációk, tudományos művek, szabadalmak, eredmények száma) tevődik össze.

⁶ Az értékelésről részletesen lásd: „Magyarország tehetséges!” Helyzetkép a magyar kutatási és innovációs rendszerről ajánlásokkal. (<https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/magyarorszag-tehetseges>)

is megfogalmaztak, többek között, hogy Magyarországnak szélesítenie kell innovációs bázisát, és olyan keretfeltételeket kell teremtenie, amelyek ösztönzik az innovációt, erősítik a kockázatvállalási kultúrát és előmozdítják az innováció iránti keresletet. A dokumentum felhívja a figyelmet arra, hogy a közfinanszírozású rendszer, valamint az innovatív magánvállalkozások közötti együttműködést szorosabbá kell tenni, és mindkét területen javasolt az eddiginél több forrást bevonni. A jelentés megállapította azt is, hogy államilag támogatott kutatásnak és fejlesztésnek kapcsolódnia kell az iparhoz. A kisebb és nagyobb vállalkozásokkal kialakított partnerség elősegíti a prioritások megvalósítását, a nemzetközi színvonal elérését. Az átfogó jelentés alapján 2017-ben a kormányzat célul tűzte ki a NKFI teljes megújítását.

Az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló kormányhatározat alapján a koncepcióban foglalt célok teljesítésének érdekében a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszternek programokat kell kidolgoznia az érintett tárcákkal együttműködve. A koncepció előírja, hogy az abban foglalt célkitűzések megvalósítását, a hatékonyságot, a szakmai teljesítményeket folyamatosan értékelni kell, aminek alapja az egységes fejlesztéspolitikai monitoring és értékelési rendszer kialakítása. A monitoringgal kapcsolatos feladatokat, határidőket, felelősöket nem nevesíti a dokumentum és a befektetésösztönzéssel kapcsolatos eredmények időközi értékelésére vonatkozó elemzések sem állnak rendelkezésre.

2. A KORMÁNYZATI BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉS ESZKÖZRENDSZERE

A befektetésösztönzés direkt (közvetlen) eszközei közé a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások tartoznak, amelyek finanszírozása állami vagy EU forrásból történik pályázati rendszer keretében vagy egyedi kormánydöntésen alapuló szerződés alapján. A befektetésösztönzés indirekt (közvetett) eszközei közé tartoznak az adó- és járulékkedvezmények (amelyek tekintetében az állam jövőbeli bevételéről mond le), valamint egyéb, nem számszerűsíthető támogatások.

2.1. A BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉSI CÉLOKAT SZOLGÁLÓ DIREKT ESZKÖZÖK

Az elemzett időszakban a költségvetésben a beruházásösztönzési céllelőirányzat (BC) az NFM, majd a KKM fejezetben, a Kohéziós politikai operatív programok egyes prioritásai az Unió Fejlesztések fejezetben valamint a Munkaerőpiaci Alap (később az Nemzeti Foglalkoztatási Alap, NFA) munkahelyteremtéshez kapcsolódó programjai biztosítottak közvetlen forrásokat a beruházó vállalkozások számára.

2.1.1. A befektetésösztönzés hazai intézményrendszere

A befektetésösztönzés rendszerében a kialakított céloknak megfelelő intézményrendszert létrehozták. A befektetésösztönzéssel kapcsolatos szakmai feladatok ellátásáért felelős intézmények és a költségvetés NFM, illetve KKM fejezetében tervezett beruházásösztönzési céllelőirányzat (BC) kezelő szervei – azaz a befektetésösztönzés hazai intézményrendszere – az elemzett időszakban többször változtak.

2010. végéig az ITD Hungary Nonprofit Zrt. látta el a beruházásösztönzési céllelőirányzat programkezelői feladatait. A 2010. évi kormányváltást követően a BC átkerült a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium kezelésébe, de a beruházásösztönzéssel kapcsolatos szakmai feladatokat továbbra is a Nemzetgazdasági Minisztérium látta el⁷. Az ITD Hungary Zrt-t a

⁷ 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet a kormány tagjainak feladat- és hatásköréről

kormány 2011-től megszüntette. 2012-től a BC terhére nyújtott támogatások tekintetében a támogatási rendszer lebonyolításának operatív feladatait a Nemzeti Külgazdasági Hivatal (NKH, angolul HITA) valamint a MAG (Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.) látta el (a MAG Zrt. 2014. április 15-től megszűnt.) 2013. március 30-i hatállyal a NKH az NGM fejezetből átkerült a Miniszterelnökség fejezetébe. 2014. júniusig az NGM felelt a befektetésösztönzést szolgáló hazai intézményrendszer irányításáért, értékeléséért és ellenőrzéséért (152/2014. (VI.6.) Korm. rendelet 78. § h) pont).

2014-ben a Nemzeti Külgazdasági Hivatal neve Nemzeti Befektetési Ügynökségre (NBÜ, angolul HIPA) változott. Az NBÜ fenntartója, és ezzel párhuzamosan a befektetésösztönzési célelőirányzat kezelő szerve is a KKM lett⁸. Feladatához tartozott kezdetben az EKD alapú támogatások nyújtásában való közreműködés, 2015. januártól pedig az EKD támogatások rendszerének irányítása (152/2014. (VI.6.) Korm. rendelet 8. § d) pont).

3. sz. táblázat

Az ITD Hungary Zrt., az NKH és az NBÜ által támogatott beruházások és a vállalt új munkahelyek száma 2010-2017. között

Év	Befektetési projektek száma (db)	Vállalt új munkahelyek száma (fő)
2010	6	1 067
2011	4	3 158
2012	1	15
2013	12	4 139
2014	26	8 760
2015	14	3 628
2016	18	5 549
2017	39	8 611
Összesen	120	34 927

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás

A 3. táblázat az ITD Hungary Zrt. az NKH és az NBÜ támogatásával, az elemzett időszakban támogatott befektetéseket mutatja be. Jóllehet, 2010-2012. közt, amikor a válságból való kilábalás megkezdődött, évente csak tíz alatti számban történt sikeres projekt-támogatás, 2013-tól, a növekvő érdeklődés és a fellendülés következtében a projektek száma jelentősen nőtt, ezzel egyidejűleg a foglalkoztatottak számát érintő vállalások is megsokszorozódtak. A NBÜ 2015-2017. között 71 hazánkba irányuló befektetési projektben járt el közvetítőként és támogatóként, amelyek esetében összesen mintegy 18 ezer új munkahely létesítésére tettek vállalatot. A szervezeti átalakítás (és a feladatok delegálása) hatékonyabb feladatellátást eredményezett: a 2010-2014. közt vállalt munkahelyek száma évente átlagosan 3808 fő volt, ami 2015. és 2017. között éves átlagban 7115 főre emelkedett. A 2014. évi változásokat követően a támogatott beruházások száma 2015-2017. között 45%-kal nőtt.

A befektetésösztönzési feladatokat ellátó intézmények szakmai irányító szervei illetve ezen intézmények, azaz az NKH és NBÜ feladatellátásának hiányosságaként azonosítottuk, hogy az állami befektetésösztönzés eredményeinek mérése céljából nem határoztak meg az elemzett időszakban indikátorokat, nem készítettek rendszeres időközönként értékelést annak érdekében, hogy a célrendszert az aktuális (munkaerőpiaci, gazdasági) folyamatokhoz tudják igazítani. A kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló kormányrendeletek irányítási,

⁸ 152/2014. (VI.6.) Korm. rendelet a kormány tagjainak feladat- és hatásköréről

értékelési és ellenőrzési feladatokat határoztak meg az irányító minisztériumok számára az EKD alapú támogatások tekintetében, az EKD alapon megítélhető támogatások szabályait tartalmazó 2012. és 2014. évi kormányrendeletek pedig az egyes beruházások vonatkozásában tartalmazzák a kezelő és közreműködő szervek monitoring tevékenységére vonatkozó rendelkezéseket. A támogatott beruházások adatait kiértékelő, összefoglaló beszámolókat a kitűzött beruházásösztönzési célok megvalósításáról az irányító szervek feladatokat ellátó szervek valamint a kezelő szervek az elemzett időszakban nem készítettek, nem készültek tanulmányok, elemzések a befektetésösztönzési rendszerben támogatott beruházások esetében vállalt munkahelyteremtés megvalósulásáról, a munkahelyteremtés fenntarthatóságáról. A nyomon követés hiánya következtében a célrendszer gazdasági folyamatoknak megfelelő aktualizálása, a célok elérését támogató eszközök esetleges újradefiniálása nem valósulhatott meg az elemzett időszakban.

2.1.2. A Beruházásösztönzési Célelőirányzatból kifizetett támogatások

Egyedi kormánydöntésen alapuló (EKD) támogatásnak minősül Magyarországon az a támogatás, amely során a vállalkozások közvetlenül a Kormányhoz nyújtják be támogatási kérelmüket. Ezekben az esetekben a támogatásról minden esetben, egyedileg és közvetlenül a Kormány dönt. A támogatásokat a központi költségvetésben tervezett, BC előirányzatból biztosítják a szakmai feladatok ellátásáért felelős szervezetek.

A BC az EU csoportmentességi rendeleteiben meghatározott beruházási támogatások (az EKD alapon történő támogatás) nyújtásának költségvetési forrása, melynek előirányzatát 2010-2013. között a XVII. NFM fejezet, 2014-től a XVIII. KKM fejezetben tervezték.

A BC felhasználásáról szóló kormányrendeleteket (és az ezekben meghatározott támogatási feltételeket) az elemzett időszakban többször módosította a kormány, a módosítások indokaként a „*korábbi gyakorlati tapasztalatokat*”, illetve több esetben egyéb (pl. európai uniós) jogszabály változását jelölték meg. EKD támogatásra egyaránt pályázhatnak Magyarországon beruházó külföldi és magyar vállalkozások. Az előirányzat forrásaiból vissza nem térítendő támogatás volt nyújtható.

A jelenleg is hatályos, a BC felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII.27.). Korm. rendelet megalkotása az Európai Bizottság által 2014-ben elfogadott általános csoportmentességi rendelet és hazai regionális támogatási térkép alapján történt. A kormányrendelet alapján a támogatás meghatározásakor előnyt élvez a biotechnológiai ipar, elektronikai ipar, gépipar, gyógyszeripar, információ és telekommunikációs technológia ipar, járműipar, élelmiszeripar illetve tudásintenzív regionális szolgáltató központok létesítése vagy bővítése. A kormányrendelet 2017. január 1-jei módosításával került sor a K+F projektek kiemelésére, ezek előnyt élveznek a támogatás megítélésükor. A rendelet kiemelten támogatja az elmaradott régiókba történő befektetéseket és a támogatások feltételül szabja a foglalkoztatottak éves átlagos statisztikai állományának tényleges növekedését vagy a beruházónál, vagy pedig a beruházóval beszállítói szerződéses kapcsolatban álló vállalkozásnál. Kiemelendő a pályázatok benyújtásának feltételei tekintetben, hogy a fejlesztendő régiókban lazítottak a beruházások bekerülési kritériumain, a magas munkanélküliséggel rendelkező régiókban pedig előnyt élveznek azok a beruházók, akik magas számban vállalnak újonnan létesített munkahelyeket. (Az EKD támogatások igénybevételének feltételeiről lásd a 2. sz. keretes írást.)

Az egyedi kormánydöntéssel megvalósuló beruházások támogatási feltételei

EKD támogatás nem minden beruházás esetében igényelhető: 2014-től 2017. végéig csak azok az induló nagyvállalati és KKV-k által végrehajtott beruházások kaphatnak támogatást, amelyek elérik a minimális befektetési összeget (melynek összege az elmaradottabb régiókban és a fejlettebb területeken különbözik). Míg a legfejlettebb megyékben az összegnek el kell érnie a 20 M EUR-t, addig Békés, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben elegendő 5 M EUR összegű beruházás a támogatáshoz. Az a beruházás támogatható, ahol a beruházásnál foglalkoztatottak száma ténylegesen emelkedik az új munkahelyek számának mértékében (tehát az új foglalkoztatottak mellett a régiók száma is állandó) illetve a munkahelyteremtési célú beruházások esetében. Változott az induló beruházás fogalma is. Korábban olyan beruházás minősült indulónak (beleértve a turisztikai beruházást is), amely új létesítmény létrehozását, meglévő létesítmény bővítését, egy létesítmény kibocsátásának további, új termékekkel történő diverzifikációját vagy egy meglévő létesítmény teljes termelési folyamatának alapvető megváltoztatását célozta. 2014-től a turisztikai célú beruházások már nem minősülnek támogathatóknak. Induló beruházás lett azonban azon létesítmény eszközeinek az eladótól független harmadik fél beruházó általi felvásárlása is, amely bezárásra került vagy bezárásra került volna.

A kormányzat 2010-2017. között a beruházásösztönzéshez a szükséges költségvetési forrásokat alapvetően a BC előirányzatából biztosította (lásd a 4. sz. táblázatot). Az egyedi kormánydöntésekkel megkötött támogatási szerződések száma, a BC-ből finanszírozott támogatások összege, és a beruházók által a szerződésekben vállalt új munkahelyek száma az elemzett időszakban dinamikusan nőtt. 2017-ben az EKD szerződések keretében a nagyvállalatok már több mint 8000 új munkahely teremtésére tettek vállalást (lásd a 3. sz. táblázatban). A támogatás folyósítása a beruházó által a támogatási szerződésben meghatározott ütemezés szerint benyújtott számlák alapján, utólag történik, így egy adott évben kifizetések nem csak a tárgyévben megkötött szerződések alapján, hanem a korábbi években indított beruházások vonatkozásában is teljesülnek.

4. sz. táblázat

A beruházásösztönzési cél-előirányzat felhasználása 2010-2017. között (Mrd Ft)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Módosított kiadási előirányzat	15,3	13,5	13,4	13,4	13,4	10,4	10,4	29,2
Teljesített kiadás	14,7	19,6	16,2	15,4	14,3	20,7	31,4	53,0

Forrás: a 2010-2017. évi zárszámadási törvények alapján, ÁSZ szerkesztés

A BC felhasznált összege 2010-2017. között több mint háromszorosára nőtt. Kiugró adatot 2017-ben látunk, amikor a tervezett összeg is mintegy 200%-kal haladja meg az előző évi összeget, a teljesítés pedig több mint 68%-kal volt több, mint 2016-ban. A tervezés megalapozottságával kapcsolatos problémákat vet fel, hogy összességében a felhasználás minden évben eltért a tervezettől, és egy évtől eltekintve (2010.) a teljesítés minden évben meghaladta a tervezett összeget. Három évben jelentősen, 2015-ben 50%-kal, 2016-ban 66%-kal, 2017-ben pedig 45%-kal tervezték alul az előirányzatot. Az előirányzat teljesülése módosítás nélkül eltérhet az előirányzattól, így a keretnöveléseket kormányhatározatok tették lehetővé, amit a megnövekedett támogatási igény, így az újonnan kötött szerződések számának és az összes, kötelezettségvállalással érintett szerződés számának növekedése indokolt. (Míg 2015-ben 57, 2016-ban 64 kötelezettségvállalással érintett szerződést tartottak nyilván, ami 2017. végére 97-re nőtt.)

2.1.3. A kohéziós politikai operatív programokból pályázható források és azok felhasználása

A központi költségvetésben a XIX. Uniós Fejlesztések fejezet tartalmazza az EU-nak a vállalati (különösen a KKV szektor) versenyképességének javítását célzó illetve a kutatás-fejlesztést, innovációs tevékenységeket támogató pályázati forrásait, amelyeket magyar költségvetési források is kiegészítenek (társfinanszírozás formájában). Ezen támogatások célja elsősorban nem a magyarországi ipari, szolgáltatási, üzleti szférába történő befektetések ösztönzése volt, de a támogatások hozzájárulhattak a vállalkozások befektetéseinek ösztönzéséhez (megvalósításához, bővítéséhez), új munkahelyek létrehozásához.

Az EU-s támogatások és források rendszerét az 5. sz. táblázat mutatja be. Az EU Kohéziós Alapja azokat az országokat támogatja, amelyekben az egy lakosra jutó bruttó nemzeti jövedelem nem éri el az Európai Unió átlagának 90%-át. Hazánkban a közszféra és a vállalkozások az Új Magyarország Fejlesztési Terv, a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret majd 2014-2020. közt az EU kohéziós politikai programok előirányzatainak forrásaiból pályázhattak támogatásra.

Az ipari és K+F tevékenységek támogatásához az elemzett időszakban a Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP), a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív program (GINOP) és a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív program (VEKOP) biztosított forrást.

A GOP közvetett célja volt a vállalati termelékenység javítása, a tőkeellátottság javítása és a foglalkoztatás növelését is célul tűzték ki. A GOP K+F prioritása a gazdaságban hasznosuló azon ipari K+F tevékenységeket ösztönözte, amelyek a vállalkozások, egyetemek és kutatóintézetek közötti innovációs együttműködésben valósultak meg, emellett támogatást biztosítottak korszerű kutatási infrastruktúra kialakításához, szabadalmak bejelentéséhez. A VEKOP Pest megyében működő vállalkozások bővítéséhez, a helyi munkavállalók helyben történő boldogulásához kívánt hozzájárulni. A vállalkozások versenyképességének javítása érdekében a program célja volt elősegíteni a KKV-k kapacitásbővítését, technológiai-informatikai fejlesztéseit. A GINOP KKV-k által igényelhető fejlesztési forrásait a hazai mikro, kis- és középvállalkozások igényelheték versenyképességük növelése céljából, cél volt a technológiai innovációs tevékenységük támogatása. Az elnyert forrásokat a vállalkozások termelékenységük növelésére fordíthatták. A folyamat során fenntartható munkahelyeket kell létrehozniuk a vállalkozásoknak.

Kiemelendő, hogy a K+F területen 2015-től a GINOP és VEKOP finanszírozása a KTIA/NKFIA alapokon keresztül egyéb állami forrásokkal is kiegészült, annak érdekében, hogy a kohéziós alapból nem részesülő (fejlettebb) régiók is pályázhassanak támogatásra. Ennek oka, hogy az EU K+F támogatásainak 90%-a a konvergencia régiókban használható fel, jóllehet, Magyarországon a K+F tevékenység 75%-a a fejlett régiókban zajlik.

A Kohéziós Alapból igényelhető, vállalkozások fejlesztését és K+F beruházások megvalósítását szolgáló források 2007-2020. között

Program neve	Stratégia/Terv	Prioritás	Költségvetési periódus	Keretösszeg Mrd Ft-ban	Felhasznált összeg Mrd Ft-ban 2017 ⁹ végéig
GOP	Új Magyarország Fejlesztési Terv	GOP K+F innováció a versenyképességért	2007-2013	315,8	270,5
		GOP Vállalkozások (KKV-k) komplex fejlesztése	2007-2013	419,1	331,5
GINOP	2014-2020 EU kohéziós politikai programok	GINOP KKV-k versenyképességének javítása	2014-2020	504,4	163,8
		GINOP K+F+I		538,1	275,3
VEKOP		VEKOP Vállalkozások versenyképességének javítása		24,4	4,6
		VEKOP Kutatás, fejlesztés és technológiai innováció		60,4	13,6

Forrás: ITM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ szerkesztés

Az EU kohéziós operatív programjaihoz kapcsolódó, az ipari és a K+F beruházások ösztönzését szolgáló prioritások keretösszege 1862,2 Mrd Ft volt, ennek 15%-át hazai költségvetési forrásból, társfinanszírozásként biztosítja (biztosította) a magyar állam. A teljes keretösszegnek 56,9%-át, azaz 1059,3 Mrd Ft-ot fizettek ki 2010-2017. között a vállalkozások számára a prioritások keretösszegéből¹⁰.

Az ITM adatszolgáltatása szerint 2007-2013. közt 16 606 db, 2014-2020. közt (2017-ig) pedig 5 657 (mindösszesen 22 263) vállalkozás számára történt kifizetés a programokból, 23 257 projekt vonatkozásában. Európai uniós forrásokból mind a hazai, mind az európai uniós székhelyű (magyarországi telephellyel rendelkező) vállalkozások pályázhattak, pályáztak, azonban a megoszlásra vonatkozóan nem állt rendelkezésre adat.

A GOP (vállalkozások (KKV-k) komplex fejlesztése) és a GINOP (KKV-k versenyképességének javítása) programok forrásaiból több mint 19 ezer KKV részesült 2010-2017. között, átlagosan 25,6 M Ft értékben.

Amennyiben a regionális és iparági eloszlást vizsgáljuk meg a források felhasználásánál, azt látjuk, hogy 2007-2013. közt az GOP prioritásai esetében az összes támogatott projekt 67,9%-ánál szerződtek a legfejletlenebb négy régióban működő vállalkozásokkal (Észak-Alföld, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Dél-Dunántúl). Az ebben az időszakban támogatott projektek 54,5%-a a kormány kiemelten támogatott iparágaiiban valósult meg, azaz a feldolgozóiparban, mezőgazdaságban, egészségiparban, kereskedelemben és gépjárműgyártásban és az infokommunikációs szektorban. 2014-2017. között, az elemzett

⁹ Az Új Magyarország Fejlesztési Terv vonatkozásában közölt adatok véglegesnek tekintőek, a 2014-2020 EU kohéziós politikai programok esetében a kifizetések még nem zárultak le.

¹⁰ A szerződött összeg a tényleges kifizetéseket meghaladja. A 2014-2020. közt megítélt támogatások alapján történő kifizetések még nem zárultak le.

időszak második felében a források felhasználása jobban megfelelt a kormányzati programokban foglalt céloknak. A GINOP és VEKOP¹¹ operatív programokból támogatott projektekből 73,0%, azaz 5,1 százalékponttal több a fejletlenebb négy régióban valósult meg, a támogatott projektek 74,1%-a, azaz a korábbi aránynál 19,6 százalékponttal nagyobb rész a kormány által fejleszteni kívánt iparágak (szolgáltatások) területén jött létre.

K+F tevékenységek támogatásához 2010-2017. között a GOP, a GINOP és a VEKOP programok forrásaiból 3432 projekt jutott, összesen 457,6 Mrd Ft értékű szerződést kötött ezek vonatkozásában a kormány, azaz egy projekt átlagosan 133,4 M Ft támogatásban részesült.

2.1.4. A Munkaerőpiaci Alapból és a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból nyújtott foglalkoztatási célú támogatások

A központi költségvetésben a Munkaerőpiaci Alap, illetve 2012-től, a Nemzeti Foglalkoztatási Alap fejezetben a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzaton tervezték azon forrásokat, amelyekre az új munkahelyeket teremtő vállalkozások pályázhattak.

A központi pályázati program keretéből az elemzett időszakban a mikro-, kis- és középvállalkozások pályázhattak forrásokra (2010-2014-ig illetve 2017-ben) valamint 2015-től a nagyobb beruházások az EKD támogatásokhoz kapcsolódóan, addicionális munkahelyteremtő támogatásokra. A Munkaerőpiaci Alapból, illetve az alapból a munkahelyteremtő beruházások (mikro-, kis- és közepes vállalkozások, valamint nagyvállalkozások) az alábbi, 6. sz. táblázat szerint részesültek vissza nem térítendő támogatásban:

6. sz. táblázat

A Munkaerőpiaci illetve a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból a beruházók számára munkahelyteremtési célból kifizetett források 2010-2017. között

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kifizetett támogatás összege (Mrd Ft)¹²	1,8	4,4	7,5	9,9	16,0	1,3	0,8	4,6
Vállalt új munkahelyek száma (fő)	1870	3100	4012	6500	8162	2500	3000	2100

Forrás: zárszámadási törvények (2010-2017.) fejezeti indoklásai, alapján ÁSZ számítás

2015-ben és 2016-ban a KKV-k számára nem állt rendelkezésre pályázható forrás az NFA költségvetésében, ezekben az években új munkahelyeket kizárólag a nagyobb beruházások vállaltak (ezekben az években kifizetett összeg – leszámítva az áthúzódó kifizetéseket – az EKD-val támogatott beruházások kiegészítő támogatásait tartalmazta.) Az elemzett időszakban az NFA-ból összesen 46,3 Mrd Ft kifizetésére került sor, az összesen vállalt új munkahelyek száma 31 244 fő volt (az EKD alapon is támogatott munkahelyeket levonva 25 744 fő). A vállalatok alapján egy munkahely teremtésére átlagosan 1,5 M Ft támogatást nyújtott a kormány az alapból. (A ténylegesen létrehozott új munkahelyek száma nem állt az elemzés rendelkezésére.)

Összegzés

A hazai költségvetési forrásokat összegezve megállapítható, hogy az elemzett időszakban a költségvetésből a befektetésösztönzésre összesen 185,3 Mrd Ft-ot fordítottak a BC előirányzatból és 46,3 Mrd Ft-ot a Munkaerőpiaci illetve a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból.

¹¹ A VEKOP kizárólag a fejlettebb Közép-Magyarország régióban történő projektek támogatását biztosítja.

¹² Tartalmazza az előző évhez kapcsolódó kötelezettségvállalások áthúzódó kifizetéseit is.

Az EU (elemzésben tárgyalt) vállalkozások fejlesztését és a K+F tevékenységét célzó programjainak finanszírozását hazánk 2017. végéig 158,9 Mrd Ft összegű társfinanszírozással egészítette ki. Összességében tehát a hazai és európai uniós székhelyű, Magyarországon működő pályázatot nyert vállalkozások számára a kormány beruházásaikhoz, befektetéseik megvalósításához, a vállalkozások fejlesztéséhez 390,5 Mrd Ft összegű hazai költségvetési forrást biztosított az elemzett időszakban.

2.2. A BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉSI CÉLOKAT SZOLGÁLÓ INDIREKT ESZKÖZÖK

2.2.1. A fejlesztési adókedvezmény

A befektetésösztönzéshez kapcsolódó indirekt támogatási forma a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (Tao. tv.) és a kapcsolódó kormányrendeletek alapján igénybe vehető fejlesztési adókedvezmény¹³. Fejlesztési adókedvezményt lehet igénybe venni a számított társasági adó legfeljebb 80%-áig, ha érvényesülnek a Tao tv.-ben előírt – regionális vagy ágazati illetve a vállalkozások méretével, a beruházott összeggel összefüggő – szempontok. A támogatás szempontjai összességében megfelelnek a BC-ből történő támogatás alapvető feltételeinek. A társasági adókedvezmények – közvetett módon – támogatásnak minősülnek.

Az elemzett években 604 esetben részesítettek vállalkozásokat fejlesztési adókedvezményben, összesen 189,3 Mrd Ft értékben¹⁴. A támogatott vállalkozások száma az elemzett időszakban évről-évre nőtt: míg 2010-ben 38 esetben nyújtott a kormány adókedvezményt, 2017-ben ez a szám már 115 volt. Az egy évben nyújtott kedvezmények összege 21,1 Mrd és 49,1 Mrd Ft között alakult. Az egy vállalkozásra jutó támogatás átlagos összege egy évben 313,4 M Ft-ot ért el.

2010-2014. közt sorrendben Közép-Dunántúl, Észak-Alföld és Nyugat-Dunántúl, 2015-2017. között Közép-Dunántúl, Észak-Magyarország és Észak-Alföld vállalkozásai részesültek a legtöbb kedvezményben. Az elemzett időszak második felében tehát a kevésbé fejlett régiók közül kettő a legmagasabb támogatásban részesülők közt volt, ami megfelel a kormányzati területfejlesztési elképzeléseknek. A legkevesebb adókedvezményben a fejlett Közép-Magyarországi régió illetve a legalacsonyabb beruházási rátával rendelkező Dél-Dunántúl vállalkozásai részesültek. Közép-Magyarország fejlettsége okán, Dél-Dunántúl pedig az alacsony beruházási ráta és a befektetői érdeklődés hiánya miatt részesülhetett kevesebb támogatásban (részletesen lásd a 3.6. fejezetet.)

A kormány által támogatott iparágak közül a mezőgazdaságban (élelmiszeriparban) tevékenykedő vállalkozások a kedvezmények csupán 0,1%-ában, a feldolgozóipari vállalkozások¹⁵ 82,9%-ában, a kereskedelem, járműjavítási ágazat cégei pedig 2,2%-ában részesültek.

¹³A 2010-2012. adóévekben a Tao. tv. 22/B. §; 29/J. §; valamint a 162/2001. (IX.14.) Korm. rend.; 275/2003. (XII.24.) Korm. rend.; a 2013-2017. adóévekben a Tao. tv. 22/B. §; 29/J. §; valamint a 275/2003. (XII.24.) Korm. rend.; 206/2006. (X.16.) Korm. rend. alapján járó kedvezmények.

¹⁴ Az adatok nem tartalmazzák az adatszolgáltatásban az „Adó- és Vámigazgatóságok” soron megjelölt összegeket.

¹⁵ Részletes bontást a NAV adatszolgáltatása nem tartalmaz.

2.2.2. A stratégiai együttműködési megállapodások, utógondozás

A támogatási rendszer részét képezi az utógondozási tevékenység, amelynek része a kormány és a korábban megtelepedett illetve már működő cégek által aláírt stratégiai együttműködési megállapodások rendszere. A megállapodásokban foglalt támogatások összességében nem számszerűsíthetők. A vállalkozások szándékukat fejezték ki a kormányzati gazdaságpolitikai célok megvalósításában, a termelésük, beruházásaik bővítésében, amelyet a kormány „támogat”. (Lásd a 3. sz. keretes írást.) Tekintettel arra, hogy a hazai induló beruházások nagyobb része az elemzett időszakban nem új, részesedés típusú forrásokból, hanem újrabefektetett jövedelemből valósul meg (lásd a KMT-ről szóló részben és a 7. sz. táblázatban), elsődleges fontosságú a már megtelepedett vállalkozásokat bővítésre, új beruházások megvalósítására ösztönözni hazánkban, amit az ilyen típusú együttműködések támogatnak.

3. sz. keretes írás

A stratégiai együttműködési megállapodások

2012-2017. között összesen 76 db stratégiai együttműködési megállapodást kötött a kormány, több magyar tulajdonú vállalkozás mellett többségében Magyarországon befektető multinacionális feldolgozóipari vállalkozásokkal. A megállapodások célja azt volt, hogy a felek intenzíven hozzájáruljanak a gazdasági kapcsolatainak megőrzéséhez és ápolásához. Három általános célt fogalmaztak meg mindegyik megállapodásban: (1) a vállalatok hosszú távú és tartós magyarországi jelenlétét elősegítő párbeszéd megteremtése a kölcsönös bizalom és kiszámíthatóság jegyében; (2) a tevékenységek bővítésének támogatása a magyar gazdaságba történő mélyebb beágyazódás érdekében; (3) a vállalatok aktív szerepvállalásának megerősítése a magyar gazdaság teljesítményének és nemzetközi versenyképességének növelését célzó kormányzati gazdaságpolitika megvalósításában. A stratégiai együttműködési megállapodások további nyolc területen szándéknyilatkozatokat tartalmaznak. A vállalatok a megállapodásban többek közt kifejezik azon szándékukat, hogy beruházásaikat folyamatosan és fokozatosan bővítik, exportjukat évről-évre növelik illetve hogy a magyarországi leányvállalataiknál „megvizsgálják annak lehetőségét”, hogy kutatási-fejlesztési illetve innovációs tevékenységet végezzenek magyar oktatási intézmények és kutatóközpontok bevonásával. Magyarország Kormánya pedig kifejezte azon szándékát, hogy ezeket a tevékenységeket támogatja.

Összegzés

A hazai befektetésösztönzési rendszer intézményei, az NBÜ fenntartója és kezelő szerve javuló hatékonysággal teljesítették feladataikat az elemzett időszakban, a támogatott befektetési projektek száma és az új munkahelyekre vonatkozó vállalások száma is nőtt. A kezelő szervek monitoring tevékenysége nem volt megfelelő, a munkahelyteremtésről, annak fenntarthatóságáról, a kitűzött célok teljesítéséről nem készültek összegző elemzések, tanulmányok, így a rendszer felülvizsgálata, a célok újradefiniálása sem történhetett meg.

A BC felhasználásáról szóló kormányrendeletet az EU előírásai alapján többször módosította a kormány az aktuális, uniós és hazai céloknak, prioritásoknak megfelelően. A források elégséges mértékben álltak rendelkezésre, összegük a növekvő számú pályázati igényeknek megfelelően nőtt. Az uniós pályázati források a vállalkozások fejlesztésére, foglalkoztatás-növelésre, tőkeellátottság javítására, versenyképesség növelésére, K+F tevékenységek támogatására álltak rendelkezésre az elemzett időszakban, ami a Magyarországon befektető vállalkozások működését, finanszírozását és sikerességét segítette elő. Új munkahelyek létesítése esetén a Munkaerőpiaci Alap (illetve NFA) forrásaiból is részesülhettek a vállalkozások, azonban a KKV-szektor versenyhátrányát okozta, hogy a szektor támogatása két évben nem volt lehetséges ezekből a forrásokból. A kormány által biztosított indirekt támogatások közül a fejlesztési adókedvezmény elősegíthette a Magyarország hat régiójában (illetve a Közép-Magyarország régióban a fejletlenebb térségekben) történő beruházások, a foglalkoztatottak

számának növelését. Megfelelő monitoring tevékenység hiányában nem értékelhető, hogy a stratégiai partneri megállapodások alapján történő együttműködés milyen eredményekkel járt a vállalkozások újrabefektetései, a foglalkoztatás növelése illetve a K+F+I terén.

3. A HAZAI BEFEKTETÉSÖSZTÖNZÉSI RENDSZER 2010-2017. KÖZÖTTI MŰKÖDÉSE SORÁN ELÉRT EREDMÉNYEK

Az alábbi fejezetben értékeljük, hogy a kormány által kitűzött, a befektetések ösztönzéséhez kapcsolódó célok (éves KMT beáramlás növelése, foglalkoztatás növelése, a KKV-k beszállítói pozíciójának erősítése, a K+F beruházások arányának növelése, területi különbségek csökkentése) teljesültek-e az elemzett időszakban. Az értékelés a rendelkezésre bocsátott adatok alapján történik, amely során megvizsgáljuk, hogy összeg szerint, iparágak szerint, egy új foglalkoztatottra jutó költségek szerint, az iparági beruházások összege szerint valamint az induló beruházások területi elhelyezkedése szerint hogyan valósultak meg a kormányzati célkitűzések.

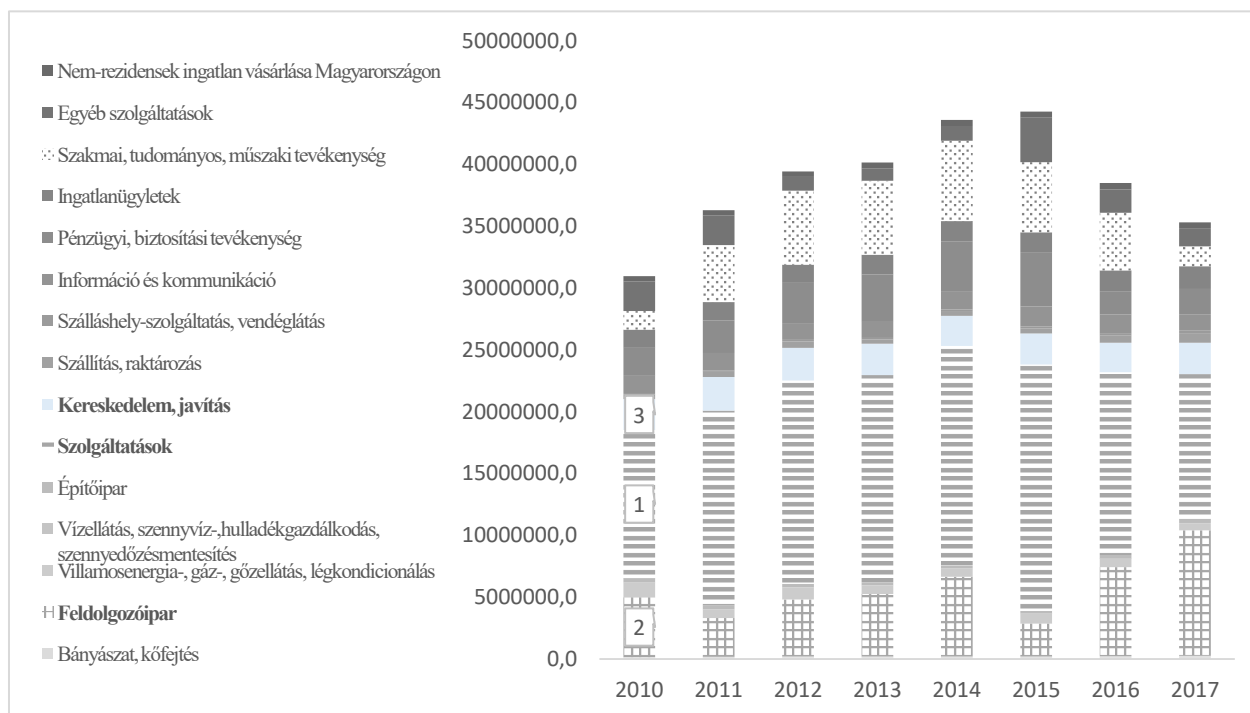
3.1. KÜLFÖLDI MŰKÖDŐ TŐKE BEÁRAMLÁS MÉRTÉKE

A külföldi működő tőkével megvalósuló beruházások volumene a válság időszakában, 2010-2012. végéig a korábbi időszakhoz képest lecsökkent. A beruházások érezhető élénkülése 2012-2013-ban mutatkozott meg először. 2010. után a tőkevonzó képességet kifejező részesedés jellegű új, friss működő tőkével szemben a magyar nemzetgazdaságban előtérbe kerültek az újrabefektetett jövedelmek és az adósság típusú instrumentumok (Báger, 2015.)

A Széll Kálmán Terv 2.0 a KMT éves összegére célértéket határozott meg: eszerint 2022. végére a 2012. évi KMT összegnek meg kell duplázódnia. 2017-ben a KMT összegét tekintve +570 Mrd Ft értékben áramlott be 2012-höz képest (forrás: MNB 2018.), vagyis csekély mértékű, 2,5%-os volt az eltelt időben a növekedés. Ilyen növekedési ütem mellett a Széll Kálmán Terv 2.0-ben megcélzott növekmény elérése jelenleg nem tűnik megvalósíthatónak.

Az 1. sz. ábra ágazati bontásban mutatja be a teljes KMT-beáramlást az elemzett időszakban. 2010-2015. közt a beáramlás egyenletesen növekedett, és bár 2016-2017. között a KMT összegét tekintve csökkenés következett be 2015-höz képest, az utolsó két év adata kiinduló, 2010. évi értéket meghaladja. A Magyarországra beáramló működő tőke állományát vizsgálva megállapítható, hogy a legnagyobb arányban a szolgáltatásokat végző és a feldolgozóipari cégek fektettek be hazánkba az elemzett időszakban. A befektetett működő tőkében a szolgáltatások aránya 33-45% közt alakult (1), az elemzett időszak utolsó éveiben részaránya valamelyest csökkent az összes ágazathoz viszonyítva. Mindeközben a feldolgozóipar (2) aránya jelentősen nőtt, míg 2015-ben mindössze 6%-os, 2017-ben már mintegy 29%-os arányban képviseltették magukat a működőtőke-befektetésekben. A kereskedelem, javítás ágazatba (3) jellemzően 6-8%-os arányban fektettek be külföldiek 2010-2017. között.

**Közvetlentőke-befektetések Magyarországon 2010-2017. között ágazati bontásban
(M Ft-ban)**

Forrás: MNB: Közvetlentőke-befektetések Magyarországon állományok ország- és ágazati bontása, millió forintban (SCV-k nélkül) alapján (2018.), ÁSZ szerkesztés

Amennyiben megvizsgáljuk, hogy a különböző ágazatokba befektetett KMT hány százalékát adták az újrabefektetések (az új részesedésekhez viszonyítva), azt látjuk, hogy azoknak aránya 47-66% közt ingadozott. A magas arány arra utal, hogy célszerű a hazánkban már megtelepedett vállalkozások megfelelő utógondozása a minél magasabb arányú újrabefektetéseik érdekében.

7. sz. táblázat

A legnagyobb arányban befektető vállalkozások ágazati megoszlása és az újrabefektetések aránya 2010-2017. között az összes befektetésből (%-ban)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Az részesedések és jövedelmek újrabefektetésének aránya	53,3%	49,4%	47,3%	49,7%	49,8%	57,5%	57,1%	65,7%
Szolgáltatások aránya	38,8%	43,4%	41,7%	41,7%	40,8%	45,0%	38,4%	33,3%
Feldolgozóipar aránya	15,6%	8,6%	11,7%	12,6%	14,8%	6,0%	18,7%	28,7%
Kereskedelem, javítás aránya	8,0%	7,4%	6,7%	6,3%	5,6%	5,6%	6,2%	7,2%

Forrás: MNB: Közvetlentőke-befektetések Magyarországon állományok ország- és ágazati bontása, millió forintban (SCV-k nélkül) alapján (2018.), ÁSZ szerkesztés

Ha az országba 2010-2017. között beáramló teljes KMT összeget vizsgáljuk meg abból a szempontból, hogy annak mekkora hányadánál pályáztak és nyertek EKD támogatást a vállalkozások, megállapítható, hogy az csekély a teljes összeghez viszonyítva (lásd a 8. sz. táblázatot.). Az összes befektetést tekintve az elemzett időszakban EKD-alapon a legnagyobb mértékben a feldolgozóipari cégeket támogatta a kormány, ami megfelelt az időszak ágazati céljainak.

A közvetlen működőtőke-befektetések összege a BC-ből támogatott befektetések összegéhez és arányához viszonyítva 2010-2017. között

	Összes KMT befektetés	EKD alapon támogatott befektetések beruházási értéke, arányuk az összes befektetéshez viszonyítva
Befektetések összesen Ebből:	183 272,1 Mrd Ft (100%)	1926,6 Mrd Ft (1,06%)
feldolgozóipari befektetések	51 932 Mrd Ft	1899,2 Mrd Ft (1,03%)
ICT szektor befektetései	7 925 Mrd Ft	12,7 Mrd Ft (0,16%)
Befektetések a szolgáltatásokba	93 724 Mrd Ft	70,5 Mrd Ft (0,75%)

Forrás: MNB: Közvetlentőke-befektetések Magyarországon állományok ország- és ágazati bontása, millió forintban (SCV-k nélkül) alapján (2018.), és a KKM adatszolgáltatása alapján ÁSZ szerkesztés

A hazánkba irányuló befektetések éllovasa, Németország az elemzett időszakban 785,1 Mrd Ft értékben valósított meg támogatott beruházást hazánkban, amelyek után 81,6 Mrd Ft EKD-támogatásban részesült. Az EKD alapon támogatott német beruházások aránya az összes német beruházásból valamelyest magasabb volt, mint az összes befektető ország beruházásaiból a támogatott beruházások aránya: a támogatott német beruházások a teljes német KMT összegének (azaz 42 324,4 Mrd Ft-nak) 1,6%-át teszik ki, szemben az összes beruházásból támogatott beruházásokkal, ahol 1,06%-os volt az arány.

A BC-ből támogatott beruházások alacsony összegét az összes KMT-beruházás összegéhez viszonyítva magyarázza egyfelől, hogy a befektetések egy része olyan iparágakba történt, amelyek nem tartoztak a magyar állam által preferált ágazatokba (pl. ingatlanügyletek, szálláshely, szennyvíz- és hulladékgazdálkodás). Másfelől, a vállalkozások egy része nem a kormány által, a BC-ről szóló kormányrendeletben előírt szigorú feltételek szerint hozta létre beruházását (pl. elmaradott régióba történő beruházás, megadott számú új munkahely teremtése és fenntartása a szerződéses időtartam alatt, hazai beszállítók preferálása). Harmadrészt pedig a befektetők döntésük meghozatalakor egyéb szempontokat mérlegeltek, amelyek alapján beruházásaikat a támogatásoktól függetlenül is minden esetben megvalósították volna. (A befektetői motivációkról lásd a 4. sz. keretes írást.)

Bár a KMT-beruházásokat megvalósító vállalkozások legnagyobb része nem részesült EKD támogatásban, az európai uniós támogatások mellett további támogatásokra voltak jogosultak az elemzett időszak alatt (pl. önkormányzati támogatások, juttatások), ezek nem képezik elemzésünk tárgyát.

A befektetői motivációkról, Magyarország (mint célország) választásának háttéréről lásd a 4. sz. keretes írást.

Befektetői motivációk

A beruházók befektetési döntésére számos tényező hatással van. Egy tanulmány (BGF, 2013.), amely a Zala megyében befektető külföldi vállalatok befektetési döntéseinél szerepet játszó motivációkat elemezte, az általános gazdaságossági megfontolások közé sorolta a piaci helyzetet (pl. vásárlók, szállítási célponttól való távolság, szállítási ráfordítások), az üzleti környezetet (pl. pénzügyi támogatások, üzleti szolgáltatások, befektetőbarát attitűd), az infrastruktúra minőségét, meglétét, a munkaerőt (képzettség, mobilitás, bérszínvonal) és a letelepedés és működés költségeit. A tanulmány a befektető vállalkozások egy részét is megkérdezte motivációikról. A kutatásban részt vevő nyolc vállalkozás egyike sem jelölte meg motivációs szempontként a közvetlen pénzügyi támogatásokat. Alapvető szempontjaik az alábbiak voltak (zárójelben az igennel válaszoló vállalkozások száma): piacszerzés, piaci részesedés növelése Magyarországon (4), munkaerő alacsony bérköltsége (4), jól képzett munkaerő (1), meglévő gyártókapacitás (használat) (3), infrastruktúra megléte (2), alapanyagok rendelkezésre állása (2), iparüzési illetve társasági adókedvezmény mértéke (1), személyes kapcsolatok megléte (2), anyacég földrajzi közelsége (2).) A megkérdezett cégek közül négy részesült állami támogatásban, a GOP, GVOP forrásain keresztül. A forrásokat többnyire gyártókapacitásuk bővítésére használták fel. A megkérdezett ügyvezetők közt többen jelezték, hogy a rendelkezésre álló támogatási lehetőségekkel éltek, azonban azok nélkül is megvalósították volna a tervezett beruházásaikat.

3.2. A FOGLALKOZTATOTTSÁG NÖVELÉSE

A foglalkoztatottak számának egy millió fővel történő növelését több kormányzati programban is célként rögzítették (Nemzeti Együttműködés Programja, Új Széchenyi Terv), ezekben a növekedést a kormány 2020-ig tervezi megvalósítani. A kormány ugyancsak 2020-ig tűzte ki a 75%-os foglalkoztatási szint elérését a 20-64 évesek körében, amely a Széll Kálmán Terv 2.0-ben jelenik meg és az Európa 2020 Stratégiához köthető. 2010-ben 3,701 M fő állt alkalmazásban a 15-64 évesek közt¹⁶, amely 2017. végére 4,373 M főre emelkedett. Az elemzett időszakban tehát 672 ezer fővel nőtt a foglalkoztatottak száma ebben a korosztályban, a foglalkoztatási ráta 2017. végén 68,8%-os volt.

A munkahelyteremtés kapcsán felmerül, hogy a kis hozzáadott értéket létrehozó, összeszerelő jellegű, (betanított) tevékenységeket végző foglalkoztatottak létszámának növelése, az ilyen munkahelyek létrehozásának támogatása megfelel-e a hosszú távú gazdasági és foglalkozási céloknak. Az elmúlt időszakban javulás történt ebben a tekintetben is: hazánk 2017-ben jól szerepelt a létrehozott új munkahelyek számával kapcsolatos összehasonlító statisztikákban, és 2016-ban, majd 2017-ben bekerültünk a tíz legjobban teljesítő ország közé a munkahelyek értékének összehasonlítása során (IBM, 2017.) A tanulmány szerint ezt azt jelenti, hogy az országnak sikerült elmozdulnia a nagy gyártókapacitású (alacsonyabb hozzáadott értéket termelő, alacsonyabban képzett munkaerőt foglalkoztató) tevékenységek felől a magasabb hozzáadott értéket előállító tevékenységek (pl. K+F) felé.

A BC terhére történt, egyedi kormánydöntésen alapuló támogatási szerződésekben vállalt támogatások összege¹⁷ 2010 és 2017 között 255,5 Mrd Ft volt. A támogatásokat 120 – külföldi és magyar – vállalkozás beruházásai alapján folyósították (folyósítják). A támogatásoknak több feltétele volt, amelyek közül egyik a munkahelyteremtés. Emellett a támogatás feltételeihez

¹⁶ A KSH 15-64 illetve 15-74 évesek körében teszi közzé a foglalkoztatási adatokat.

¹⁷ A fejezetben a KKM által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján számított adatok szerepelnek (aláírt támogatási szerződések 2010-2017. közt, illetve EKD támogatások 2014-2018. között.)

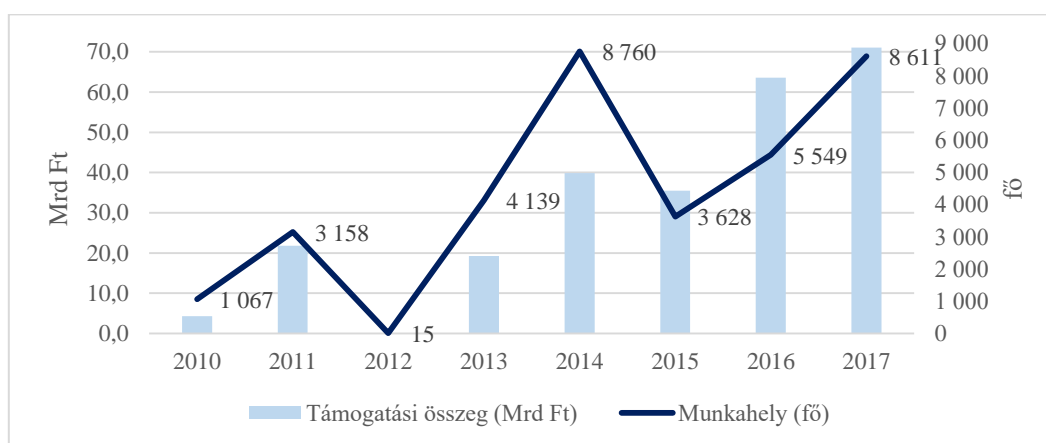
tartozott a nemzetgazdaságra gyakorolt hatás, a beruházás földrajzi elhelyezkedése, a beszállítói háttérpar fejlesztése, a K+F+I területén vállalt tevékenységek.

A 120 támogatott vállalkozás esetében összesen 34 927 új munkahely létesítését vállalták a megvalósítás időtartama alatt a beruházók a létrehozott beruházásnál vagy pedig a beruházóval beszállítói szerződéses kapcsolatban álló vállalkozásoknál (a vállalások a megvalósítástól függően akár 8 év alatt is teljesülhetnek.) Nem rendelkezünk adatokkal arra vonatkozóan, hogy azon beruházások (és beszállítók) esetében, amelyeknél a munkahelyteremtésre fordítható idő már eltelt, a vállalt új munkahelyek valóban létrejöttek-e illetve azok fenntartható módon jöttek-e létre, azaz a foglalkoztatást tartósan (minimálisan 5-10 évre) biztosítják-e a vállalkozások.

A 2010-2017. közötti támogatási szerződések összegeit és a vállalt új munkahelyek számát a 2. sz. ábra mutatja be:

2. sz. ábra

A szerződés szerinti támogatási összegek és a beruházások megvalósítása során vállalt új munkahelyek számának alakulása 2010-2017. között

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ szerkesztés

2014-től a támogatási összegek és a vállalt munkahelyek száma is jelentősen emelkedett. A 2014. évben a vállalt munkahelyek száma jóval nagyobb arányban emelkedett, mint a korábbi években: ebben az évben 8760 új munkahely létesítésére tettek vállalást, ami meghaladja a 2017. évi vállalást is.

Amennyiben a támogatási összegeket a vállalt munkahelyekre vetítjük, azt látjuk, hogy egy munkahely létrehozására 2010-2017. között átlagosan 7,3 millió Ft támogatási összeget fordított a kormány. Jókora a különbség a tisztán magyar tulajdonú cégek illetve a külföldi tulajdonú cégekre fordított átlagos támogatási összegek esetében: míg a magyar cégek esetében átlagosan 13,2 M Ft támogatás jutott egy új munkahely létrehozására, addig ugyanez a szám a külföldi cégek esetében 6,3 M Ft volt.

Nagy eltérések vannak a támogatási összegek vonatkozásában az elemzett időszak első illetve második szakaszában is. Míg 2010-2013. között a legnagyobb támogatás 16,0 M Ft volt egy vállalt új munkahelyre vetítve, és a legalacsonyabb támogatás pedig 0,9 M Ft, addig 2014-2017. között az egy munkahelyre vetített támogatási összegek jelentősen növekedtek. Ebben az időszakban 1,0-39,0 M Ft közt alakultak az egy új foglalkoztatottra jutó összegek.

Amennyiben iparáganként összesítjük az egy új foglalkoztatottra vetített támogatásokat, megállapítható, hogy a legtöbb támogatásban három ágazat feldolgozóipari cégei részesültek: a faipari cégek, a gyógyszeripar cégek és a vegyipari vállalatok¹⁸.

A vállalt új munkahelyek szempontjából „leginkább támogatott” beruházások a feldolgozóiparban tevékenykedtek (gumi, autóalkatrész, falemez, padló, doboz, elektronikai alkatrész gyártás) valamint az élelmiszeripar egyes területein (izocukor gyártás, baromfi feldolgozás.) Összességében elmondható, hogy az ipari beruházások által vállalt új munkahelyekre vetített támogatás értéke átlagon felüli, a szolgáltatásoké jóval alacsonyabb volt (a lista végén szerepel a SSC (szolgáltató központ) és ITC terület, amelynél az átlagos költség egy foglalkoztatottra vetítve mindössze 1,8 M Ft volt.)

Az egy új munkahelyre jutó átlagos támogatás összegét évente a 9. táblázat mutatja be.

9. sz. táblázat

Egy új munkahelyre jutó támogatási összeg évente a BC-ból megítélt támogatások alapján, 2010-2017. között

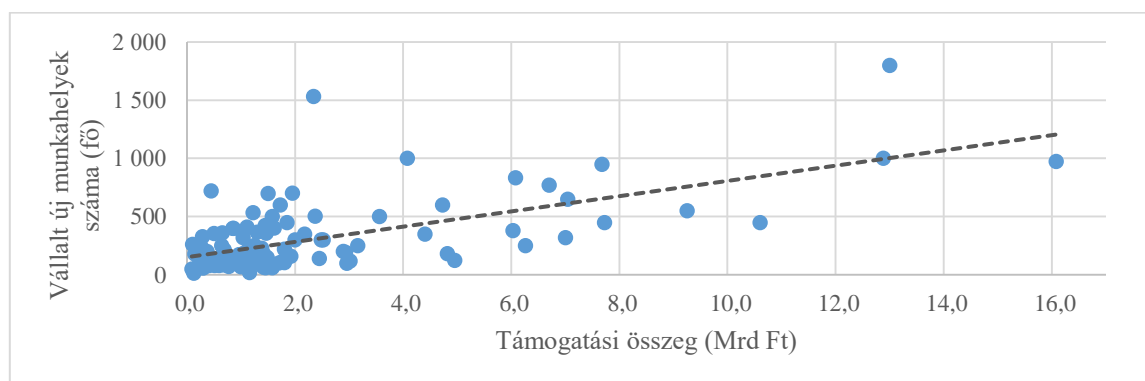
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Egy új munkahely átlagos támogatási kiadása M Ft-ban	6,2	6,9	8,5	4,6	5,5	9,7	11,4	5,5

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás

Lineáris regresszió-elemzéssel megvizsgáltuk, hogy van-e összefüggés a támogatási szerződésekben szereplő támogatási összegek és a vállalt új munkahelyek száma között (lásd a 3. sz. ábrát), és azt tapasztaltuk, hogy a támogatási összeg és a vállalt új munkahelyek száma között közepes erősségű, pozitív irányú, szignifikáns kapcsolat van (a Pearson-féle korrelációs együttható értéke 0,64), és a támogatási összeg a vállalt új munkahelyek száma szórásának 41,4%-át magyarázza. A támogatási összeg 1 Mrd forinttal való emelkedésével átlagosan 65-tel nő a vállalt új munkahelyek száma.

3. sz. ábra

A támogatási összegek és a vállalt új munkahelyek száma közötti összefüggés 2010-2017. között

Forrás: KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás

¹⁸ A konkrét indokok nem ismertek, a támogatási szerződések tartalmazzák a támogatások mértékének indoklását.

Ha a támogatási összegeket és a vállalt új munkahelyek számát iparáganként csoportosítva vizsgáljuk meg, akkor azt a figyelemreméltó eredményt kapjuk, hogy az iparágankénti támogatási összegek és a vállalt új munkahelyek száma között rendkívül erős, pozitív irányú, szignifikáns kapcsolat van (a Pearson-féle korrelációs együttható értéke 0,98), és az iparágankénti támogatási összegek 95,0%-ban magyarázzák a vállalt új munkahelyek számának szórását. A támogatási összeg 1 Mrd Ft-tal való emelkedésével egy adott iparágon belül átlagosan 117 darabbal nő a vállalt új munkahelyek száma.

A Munkaerőpiaci (majd Nemzeti Foglalkoztatási) Alapból átlagosan 1,5 M Ft-ot fordítottak egy új munkahely teremtésére az elemzett időszakban, és 31 244 új munkahely létrehozására tettek vállalat¹⁹.

Összegzés

A BC-ből és a foglalkoztatási célokat szolgáló elkülönített állami pénzalapból (a zárszámadási adatok alapján) összesen 231,6 Mrd Ft-ot fordítottak munkahelyteremtéssel összefüggő célokra az elemzett időszakban (lásd 4. és 6. táblázatot.) A két előirányzatból összesen 60 671 új munkahely teremtésére tettek vállalatokat a vállalkozások 2010-2017. között.

A munkahelyteremtésre fordított összegek hasznosulásának értékelése nem lehetséges, tekintve, hogy a támogatott vállalkozások ténylegesen megvalósított munkahelyteremtéséről illetve annak fenntarthatóságáról nem készültek kormányzati elemzések, értékelések. A BC felhasználására vonatkozó kormányrendelet előírja azonban, hogy a mérföldkövek szerinti kifizetések csak a vállalatok teljesítésének függvényében történhetnek meg, így kifizetésben csak akkor részesülhetett egy vállalkozás, ha a szerződés szerinti (munkahelyteremtésre is vonatkozó) vállalatoknak eleget tett. Nem készültek arra vonatkozóan sem elemzések, hogy az újonnan létrehozott munkahelyek hány százalékának esetében történt a munkaerő „elszívása” egyéb (a beruházó beszállítói hálózatán kívüli) álláshelyről, azaz a létrehozott új munkahelyek esetében hol alakultak ki betöltetlen álláshelyek illetve ezek betöltése megvalósult-e rövid időn belül. Az elmúlt években, különösen a szakképzett munkaerő esetében jelentkező munkaerőhiány illetve az új beruházások által generált munkaerő-kereslet elszívó hatása éppen a támogatott iparágakban okozhat problémákat a működésben.

3.3. A K+F TEVÉKENYSÉGEK ÉS AZOK EREDMÉNYESSÉGE

A K+F tevékenységek ösztönzése azért is elsődleges fontosságú, mert minél magasabb szintű K+F tevékenységet végez egy ország, annál magasabb arányban áramlik be (újabb) K+F befektetések céljából tőke és magas hozzáadott értéket termelő egyéb (tehát nem K+F) tevékenységet finanszírozó forrás is (Goreczky, 2019). Az elmúlt években munkaerőhiány lépett fel több ágazatban is (munkaerőhiány leginkább Budapesten, Bács-Kiskun és Zala megyében jelentkezett 2018. első negyedévében. (NFSZ, 2018.)) A technológiai fejlődés támogatása, különösen a fejlettebb régiókban azért is lehet elsőrendű cél, mert a technológiaintenzív beruházások növekedése csökkentheti a munkaerő-igényt.

Az Európai Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatósága szakértői által készített jelentés (lásd az 1.4. fejezetben) leszögezte, hogy hazánk GDP-arányos K+F ráfordításait növelni szükséges, mivel azok 2017-ben az EU átlaga alatt voltak. Ezen a területen az elemzett

¹⁹ A támogatásokból létrehozott új munkahelyekre vonatkozó számadatokkal (azaz a célok teljesítésére vonatkozó adatokkal) nem rendelkezett az elemzés.

időszakban visszalépés történt, a 2017. évi 1,35%-os adat csökkenést jelent a 2013-as legmagasabb adathoz képest (1,39%²⁰).

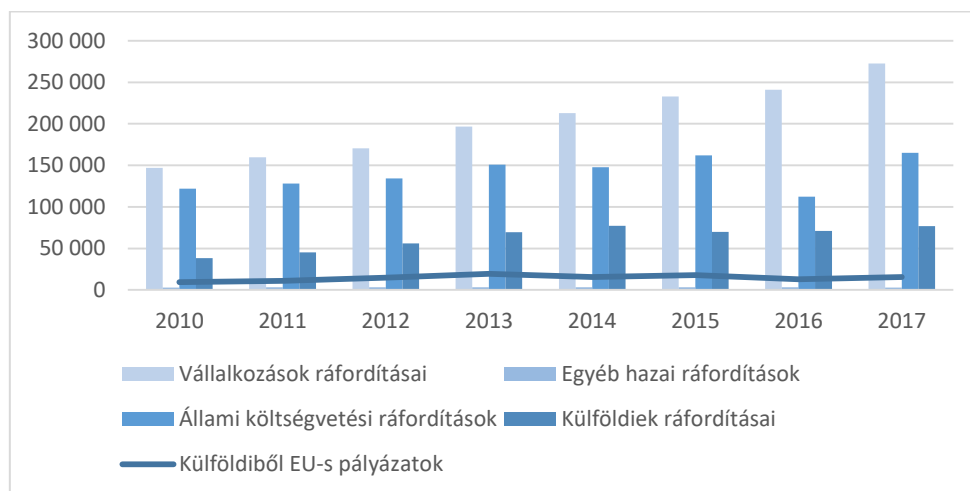
2015-ben az EU kutatás-fejlesztési teljesítmény-mérésre alkalmazott dimenziói és mutatószámai alapján az EU 28 átlagánál jobb eredményt értünk el a közepes és high-tech termékek exportja esetében (az EU átlag 124%-át), azonban a teljesítményünk elmarad az új innovációk értékesítése terén (az EU átlag 79%-át értük el). A GDP %-ában számított licenc- és szabadalmi tevékenységekből származó külföldi bevételek jóval meghaladják az EU átlagát (annak 277%-a). A folyamatok biztatók, de az összevont innovációs index értéke alapján Magyarország az EU-ban a 21. helyen állt 2015-ben (ÁSZ, 2017.), 2018-ban pedig már csak a 23. helyezést értük el (NKFI, 2019.), annak ellenére, hogy a GDP-arányos K+F ráfordítások meghaladták 2018-ban a 2013. évi, 2018-ig mért legmagasabb értéket (2013: 1,39%, 2018: 1,49%). A ráfordítások növekedése nem járt tehát az K+F tevékenység eredményességének, az újítások számának a növekedésével illetve azok javuló hasznosításával, felhasználásával.

A vállalkozások, ezen belül a nagyobb (és főleg külföldi) beruházások kiemelt szerepét mutatja a K+F területén, hogy 2017-ben az összes K+F (tevékenységet végző) helyből (3,1 ezer) mintegy 1,4 ezer vállalkozási kutatóhely működött hazánkban, a ráfordításoknak pedig csaknem 60%-a itt realizálódott (KSH, 2017., 2018a.) A vállalkozási kutatóhelyek 2017-ben 272 Mrd forintot költöttek K+F tevékenységre, ami a nemzetgazdasági szintű K+F-ráfordítás 52,4%-a volt.

A K+F tevékenység ráfordításait források szerint (külföldi, vállalkozások, állami, hazai egyéb) a 4. ábra mutatja be. A nemzetgazdasági ágak, ágazatok K+F-ráfordításainak közel fele a feldolgozóipar területén tevékenykedő vállalkozásokhoz köthető, ezen belül is a gyógyszergyártás és a járműgyártás emelkedett ki. A vállalkozások K+F ráfordításokból való részesedése évről évre nőtt. Az állami költségvetésből származó K+F ráfordítások összege 2016-ban jelentősen lecsökkent, az elemzett időszak legalacsonyabb értékén alakult. Az egyéb szervezetek ráfordításai elenyészőek, a külföldről származó források összege azonban (az időszak egészét tekintve) nőtt. Ugyancsak nőtt az EU-tól sikeresen pályázott K+F források összege: míg 2010-ben 9,2 Mrd Ft-ot, 2017-ben már 15,4 Mrd Ft-ot nyertek el pályázati úton a különböző kutatóhelyek.

²⁰ Az egyéb (számszerű) célok félidős teljesítéséről készült átfogó jelentés nem nyilvános. 2018-ban már 1,49%-re emelkedett az arány (NKFI, 2019.)

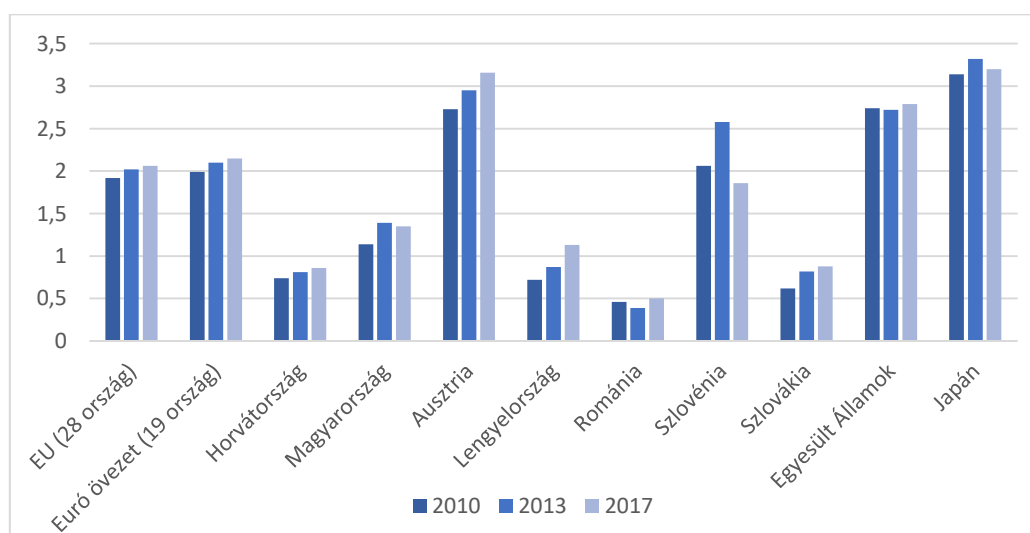
A kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításainak alakulása (források szerint), 2010-2017. között, M Ft-ban

Forrás: KSH STADAT 3.4.4. alapján, ÁSZ szerkesztés

Amennyiben a GDP arányos K+F-re fordított források alakulását vizsgáljuk meg az elemzett időszakban (lásd az 5. sz. ábrát), megállapítható, hogy az európai uniós országok átlagának hozzávetőlegesen 70%-át érte el a hazai K+F kiadások aránya az elemzett időszakban. Tekintve, hogy a fejlettebb országokban a GDP nominális értéke magasabb, mint Magyarországon, így azok nem csak GDP-arányosan, hanem nominálisan is jóval magasabb értékben költöttek erre a célra. Az ábra alapján a térség országainak egy részéhez képest (Románia, Lengyelország, Szlovákia) Magyarország jobban teljesített, de jelentős a lemaradásunk Szlovéniától és Ausztriától.

A K+F tevékenységekre fordított bruttó kiadások a GDP %-ában 2010-ben, 2013-ban és 2017-ben (az EU országai, USA és Japán)

Forrás: Eurostat, Gross domestic expenditure on R&D by sector % of GDP alapján, ÁSZ szerkesztés

Ami a befektetésösztönzési rendszer keretén belül támogatott K+F beruházásokat illeti, 2017-ből könnyebben pályázhattak támogatásra a BC-ből a K+F tevékenységet végző vállalkozások, a K+F projektek támogatása ugyanis 2017-ben került be a beruházásösztönzési céllelőirányzat

felhasználását szabályozó kormányrendeletbe (korábban *K+F beruházást* nevesített a rendelet). A 2012-es BC-re vonatkozó kormányrendelet alapján a K+F-et alapkutatásra, alkalmazott kutatásra vagy kísérleti fejlesztésre irányuló tevékenységként definiálták, 2017-től a K+F projektnek a teljes egészében alkalmazott kutatási illetve kísérleti fejlesztési tevékenységet tartalmazó projekt minősült. Míg 2012-2014. közt a kutatás-fejlesztési célú beruházás élvezett előnyt a támogatások odaítélésekor, 2017-től K+F támogatás bármely iparágban és gazdasági területen megvalósuló beruházáshoz illetve kutatás-fejlesztési projektekhez nyújtható, függetlenül az iparágtól.

Az elemzett időszakban támogatott 120 vállalkozás közt igen kevés, mindössze öt (a vállalkozások 4,2%-a) tevékenysége kapcsolódott egészben vagy részben a kutatás-fejlesztéshez. Ebből három autóiipari fejlesztéseket végzett, egy a biotechnológia, egy pedig az ICT területén végzett fejlesztéseket. Az öt beruházás támogatási összege az összes támogatás 13,2%-át érte el. A beruházások támogatási szerződésai közül kettőt 2010-ben, egyet-egyét 2012-ben, 2013-ban és 2014-ben írtak alá. A kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos támogatási feltételek 2017-ben (majd 2019. március 6-tól újból) módosultak a BC-ről szóló kormányrendeletben ²¹.

Az elemzett időszakban az EU Kohéziós politikai programjainak egyes prioritásaiból is pályázhattak támogatásra K+F fejlesztések vonatkozásában a beruházók. Kutatás-fejlesztési támogatáshoz 2010-2017. között a GOP, a GINOP és a VEKOP programok forrásaiból összesen 3432 projekt jutott. (Részletesen lásd a 2.1.3. pont alatt.)

A kormányzati programokban meghatározott K+F ágazatok támogatásának elsődlegessége az elemzett időszakban részben teljesült. Az ÚSZT-ben preferált területek közül a zöld K+F-ben nem történt beruházás-támogatás, azonban a járműiparban, a biotechnológiában és az informatika terén igen. Az NKFIS-ben rögzített cél, miszerint a multinacionális cégek több K+F központot létesítsenek Magyarországon, nem teljesült. 2014. után nem történt EKD-szerződéskötés K+F projekt tekintetében, és a K+F projektek száma sem érte el 2017. végéig az összes beruházás 5%-át.

3.4. A KIS- ÉS KÖZEPES VÁLLALKOZÁSOK BESZÁLLÍTÓI HELYZETÉNEK JAVÍTÁSA

Az elemzett időszakban számos kormányzati gazdaságpolitikai stratégia és program tartalmazta a KKV-k, mint beszállítók helyzetének javítására vonatkozó általános célkitűzést, számszerű célok meghatározása nélkül (lásd az 1.3.4. fejezetben).

A célok eléréséhez több eszköz is rendelkezésre állt. A beruházásösztönzési célelőirányzat felhasználásáról szóló kormányrendelet 2014-től előírta a támogatott vállalkozások számára a beszállítói háttérpar fejlesztésében való közreműködést. Az NBÜ az elemzett időszakban közvetítőként járt el a nemzetközi cégek és a magyar kis- és középvállalkozások között, hogy támogassa a beszállítói kapcsolatok létrejöttét, beszállítói képzéseket szervezett, kapcsolatban állt az ágazati szövetségekkel. Az NBÜ programjai mellett az EU kohéziós politikai programjának egyes prioritásai is a beszállítói hálózatok fejlesztését szolgálták.

A KKV-k beszállítói arány-növekedésének pontos mértéke nem határozható meg. Az elérhető dokumentumok alapján a nagyvállalati szektor részéről intenzívebbé váltak a hazai vállalkozói körrel kialakított beszállítói megkeresések és a hazánkban működő külföldi érdekeltségű

²¹ 2019-től a kutatás-fejlesztési projektek esetében bővült az elszámolható költségek köre a szerződéses kutatás költségeivel. Ezzel bővült az EKD rendszerrel ösztönözhető K+F projektek köre, és mivel egy vállalat egyes fejlesztési feladatokat igénybe tud venni más vállalkozásoktól is (saját kapacitásainak bővítés vagy fenntartása helyett), költséghatékonyabbá válhat egyes fejlesztési projektek megvalósítása is. (Adó Online, 2019.)

vállalkozások egyre nagyobb arányban működnek együtt magyar beszállítókkal (lásd pl. KKV évkönyv 2014.). A 10. sz. táblázatban néhány nagyobb, hazánkban is jelen lévő külföldi érdekeltségű vállalkozás beszállítóinak megoszlását mutatjuk be. A magyar beszállítók aránya a szupermarket-hálózatnál illetve az infokommunikációs szolgáltatási szektorban működő vállalkozás esetében a legnagyobb, az étteremláncoknál igen alacsonynak tekinthető.

10. sz. táblázat

Magyar beszállítók száma és aránya néhány Magyarországon működő vállalkozásnál

	Hazai beszállítók száma 2015-ben	Hazai beszállítók aránya az összes beszállítóhoz viszonyítva 2015-ben
Mercedes Benz	32	n.a.
Audi Hungária	70	több mint 50%
McDonald's	24	30%
Burger King	60	40%
Auchan	1425	95%
Siemens	1600	80%

Forrás: Napi.hu, 2015. alapján ÁSZ szerkesztés

Muraközy (2015.) 40 Magyarországon működő külföldi érdekeltségű vállalkozást kérdezett meg a hazai beszállítókról. Kutatásából kiderül, hogy a hazánkban működő külföldi tulajdonú cégek átlagosan 21,3%-ban vásárolnak magyar cégektől alapanyagot, ezekből a KKV-k aránya 13% volt. Iparági bontásban a külföldi feldolgozóipari cégek beszállítóinak 9,5%-át, az autógyártók beszállítóinak 7,5%-át adták magyar KKV-k. A tanulmány leszögezi, hogy a felmérésben részt vevő cégek két év alatt majdnem duplájára növelték a hazai beszállítóik arányát, és az arányt az elkövetkező években is növelni tervezték. Ennek ellenére a beszállítói arány növelésének több problémáját is megjelölték a cégek: 15%-ban azért nem tudták a hálózatot fejleszteni, mert nem lehetett (pl. speciális alapanyag), 15%-ban az anyavállalati stratégia akadályozta azt és 70%-ban „magyarországi akadályok”, azaz alacsony technológiai szint, szakemberhiány és a kiszámítható, nagymennyiségű szállítási képesség hiánya jelenti az akadályt.

A BC támogatásokban részesített vállalkozások beszállítói összetételének változásáról az elemzett időszak vonatkozásában nem rendelkezünk adatokkal.

3.5. A BERUHÁZÁSOK JELLEGE, A TÁMOGATOTT IPARÁGAK BERUHÁZÁSAINAK MEGVALÓSULÁSA

A Széll Kálmán Terv 2.0-ben kijelölt támogatandó iparágak az egészségipar/gyógyszeripar, a mezőgazdaság/élelmiszeripar, a járműipar, az elektronikai ipar, a kreatív/innovatív iparágak, a zöld iparágak, a szolgáltatások voltak. A BC-ből támogatandó, előnyben részesített iparágak felsorolását az elemzett időszakban a vonatkozó kormányrendeletek tartalmazzák (a prioritást élvező iparágak mellett azon iparágakat is tartalmazzák a rendeletek, amelyek számára támogatás nem nyújtható). A 2014-ig hatályos kormányrendelet a felsorolt iparágak mellett tartalmazta a logisztikát, a megújuló energia-ipart, a regionális szolgáltató központok létesítését, a turizmust és védelmi ipart. Az új kormányrendelet alapján a zöld iparágak már nem voltak támogathatóak, az előnyben részesítendő iparágak kiegészültek a gépiparral, az összes támogatott iparág tekintetében a K+F projektekkal és a tudásintenzív regionális szolgáltató központokkal.

A támogatott beruházások jellegét tekintve nagyobb arányú volt a kapacitásbővítő beruházás, mint a zöldmezős: a támogatott induló beruházások mintegy 80%-a irányult kapacitásbővítésre,

20%-uk (25 vállalkozás) volt közülük zöldmezős (új) beruházás. A zöldmezős beruházások költsége az összes beruházási költség 24,6%-át érte el, és az összes beruházási támogatás 36,4%-ában részesültek. A zöldmezős beruházásokat a legnagyobb részben magyar vállalkozások valósították meg (25-ből 12), a beruházások nagyrészt a jármű- és az élelmiszeriparban jöttek létre. Az új munkahelyek 23%-át vállalták a zöldmezős beruházásokat kivitelező vállalkozások. A környezetvédelemmel kapcsolatos beruházások támogatása (zöld iparágak, megújuló energia ipar) a 2014. évben bekövetkezett változásokkal háttérbe szorult, a környezetet kímélő illetve a korábbi ipari területek rehabilitációját célzó barnamezős beruházások támogatása pedig az elemzett időszakban nem volt cél, így nem meglepő, hogy nem valósult meg az elemzett időszakban egyetlen (támogatott) barnamezős beruházás sem.

Azok a nagyobb beruházások, amelyek értéke és a létrehozott munkahelyek száma magas (ide tartoznak pl. a Mercedes, a MOL, a BMW beruházásai is), többértű hatást gyakorolnak a magyar gazdaságra és a gazdasági növekedésre. A beruházások megvalósítása, kivitelezése önmagában is hozzájárul a gazdasági növekedéshez, később pedig, a termelés beindulásával, a kibocsátás növekedésével a vállalkozások növelik a megtermelt GDP-t. A foglalkoztatás növekedése emellett fogyasztásbővüléssel támogatja a gazdasági növekedést.

Az EKD alapú támogatások iparágankénti alakulását a 11. sz. táblázat mutatja be²².

A kormányzati célok – az iparágakra vonatkozóan – összességében teljesültek: az első 4 legjobban támogatott iparág a kormányrendeletekben meghatározott kiemelt iparág volt. A leginkább támogatott iparág, a járműipar az összes megítélt támogatás több mint felét nyerte el és a vállalt új munkahelyek száma is meghaladja az összes vállalat 50%-át ebben az iparágban. Az elemzett időszakban összesen 17 iparág beruházásait támogatták a BC-ből, azonban nem kötöttek egy támogatási szerződést sem néhány olyan iparág vállalkozásaival, amelyek 2010-2014. közt a kiemelt területekhez tartoztak. Ezek: megújuló energia-ipar, turizmus és védelmi ipar. (A három említett iparág 2014-től ki is került a prioritást élvező beruházások közül.)

²² Dőlt betűvel a kormány által kiemelten kezelt iparágak.

Támogatott beruházások iparáganként 2010-2017. között, támogatási összeg és új munkahelyek száma szerint

	Támogatás		Vállalt új munkahelyek száma	
	Mrd Ft	Aránya az összes támogatáshoz képest	Fő	Aránya az összes új munkahelyhez képest
<i>járműipar</i>	142,7	55,9%	17 769	50,9%
<i>élelmiszeripar</i>	49,7	19,5%	4 117	11,8%
<i>gyógyszeripar</i>	12,1	4,7%	974	2,8%
<i>elektronika</i>	9,7	3,8%	2 367	6,8%
<i>fémipar</i>	7,8	3,1%	872	2,5%
<i>műanyagipar</i>	7,6	3,0%	651	1,9%
<i>szolgáltató központok</i>	5,9	2,3%	2 718	7,8%
<i>orvostechika</i>	4,6	1,8%	1 562	4,5%
<i>ICT</i>	4,2	1,6%	2 322	6,6%
<i>faipar</i>	3,0	1,2%	100	0,3%
<i>gépipar</i>	2,9	1,1%	495	1,4%
<i>repülőgépipar</i>	1,8	0,7%	410	1,2%
<i>vegyipar</i>	1,0	0,4%	70	0,2%
<i>csomagolóipar</i>	0,9	0,4%	120	0,3%
<i>papíripar</i>	0,6	0,2%	150	0,4%
<i>logisztika</i>	0,6	0,2%	80	0,2%
<i>kerámiaipar</i>	0,4	0,2%	150	0,4%
Összesen:	255,5	100,0%	34 927	100,0%

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás

3.6. A BERUHÁZÁSOK REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI HATÁSAI

A beruházásösztönzési politika során alkalmazható támogatási eszközöket, a régióként alkalmazható támogatási mértékeket az EU által jóváhagyott regionális támogatási térképek határozták meg hazánk számára az elemzett időszakban. (Lásd az 5. sz. keretes írást).

5. sz. keretes írás

A regionális támogatási térképek alapján történő támogatás

A regionális támogatási térkép olyan jogszabályi rendelkezés, amely az ország egyes régiói illetve a fejlett régiók esetében kisebb területi egységek számára az ott beruházó vállalatok számára támogatásként nyújtható állami támogatás maximális mértékét határozza meg. A regionális támogatási térképeket Magyarország kormánya készítette el a 2007-2013. közötti, majd a 2014-2020. közötti időszak vonatkozásában, az Európai Bizottság pedig jóváhagyta azokat.

A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó regionális támogatási térkép szerint a nagyvállalkozások esetében Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld, Dél-Dunántúl régiókban 50%-os, Közép-Dunántúl régióban 40%-os, Nyugat-Dunántúl régióban és Pest megyében 30%-os, Budapesten 10%-os maximális támogatási intenzitások voltak alkalmazhatóak. A rendelet emellett kivételként sorol fel mintegy 100 települést, ahol a támogatás mértéke eltérhet a területi elhelyezkedésből adódó támogatási intenzitástól. Fontos változás történt 2014. július 1-jétől, ekkor ugyanis Budapest kikerült a támogatható területek közül, valamint Pest megye csak bizonyos települései részesülhetek támogatásban.

A nagyvállalkozások támogatási intenzitásai a régiók tekintetében 2016-tól nem változtak, ez alól kivétel Közép-Dunántúl régió (ahol 35%-ra csökkent), Nyugat-Dunántúl (25% lett 30% helyett), Közép-Magyarország egészében támogatás ettől fogva nem nyújtható. A KKV-k esetében a meghatározott támogatási intenzitások 10-20%-kal voltak növelhetőek mindkét költségvetési periódusban.

A Széll Kálmán Terv 2.0-ben 2011-től kapott hangsúlyt a területi fejlesztés, az OFTK-ban pedig 2014-től jelent meg célként a tudatos terület-alapú beruházás-irányítás. A 2010-től a 2014. I. félévéig terjedő időszakban a regionális fejlesztési szemlélet csak korlátozottan érvényesült a megítélt támogatásoknál. A 2014-et követő időszakban azonban változások történtek ebben a tekintetben, a támogatott beruházások nagyobb arányban áramoltak fejletlenebb régiókba.

Támogatott beruházások régiók szerinti alakulása 2010-2017. között

Régiók	Támogatási összeg (Mrd Ft)				Vállalt új munkahely (fő)			
	2010.01. - 2014.07.	Az időszak teljes összege %-ában	2014.07. - 2017.12.	Az időszak teljes összege %- ában	2010.01. - 2014.07.	Az időszak teljes vállalása %-ában	2014.07. - 2017.12.	Az időszak teljes vállalása %-ában
Nyugat-Dunántúl	28,9	33,9%	13	7,6%	3 956	23,1%	1635	9,2%
Észak-Magyarország	23,0	26,9%	35,1	20,6%	2 666	15,6%	3486	19,6%
Közép-Dunántúl	16,0	18,7%	19,2	11,3%	2 864	16,7%	3309	18,6%
Budapest	7,3	8,5%	0	0	3 962	8,9%	0	0
Pest megye	4,2	4,9%	3,1	1,8%	1 520	8,9%	354	2,0%
Észak-Alföld	3,6	4,2%	54,4	32,0%	1 273	7,4%	4757	26,7%
Dél-Dunántúl	1,5	1,7%	2,6	1,5%	358	2,1%	441	2,5%
Dél-Alföld	0,9	1,1%	42,7	25,1%	540	3,2%	3806	21,4%
ÖSSZESEN:	85,3	100%	170,1	100%	17 139	100%	17 788	100%

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás

A 12. sz. táblázat támogatási összegekre vonatkozó adatai szerint 2010-2014. 1. féléve között és 2014. második féléve és 2017. között a legnagyobb összegben támogatott régiók köre átrendeződött. Míg 2014-ig – a kormányzati célok ellenére – a legtöbb támogatott beruházás a fejlettebb Nyugat-Dunántúl régióba áramlott, és a négy legfejletlenebb régióból háromnál a támogatási összeg az utolsók közt volt (Észak-Alföld, Dél-Alföld, Dél-Dunántúl), a 2014. második félévét követő időszakban a támogatott beruházások jóval nagyobb mértékben telepedtek meg a fejletlenebb régiókban: az első három helyen támogatott régió Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld volt 2017-ig és ezekben a régiókban vállalták a legtöbb új munkahelyet is. Jóllehet, a fejletlenebb és nagyobb munkanélküliséggel sújtott régiók közül Észak-Alföld támogatási összege a korábbi időszak mintegy 10-szeresére, Dél-Alföldre 25-szörösére növekedett, Észak-Magyarország részaránya a támogatásokból 27-ről 23%-ra esett vissza (összege azonban ebben a régióban is 52%-os támogatási összeg-növekedés történt). Ezzel egyidejűleg a fejlett Nyugat-Dunántúl régió beruházásainak támogatása az összes támogatáshoz viszonyítva 22%-ra csökkent, összegében mintegy felére. Öt régió esetében növekedtek a támogatási összegek a teljes elemzett időszakban. Nem sikerült a befektetésösztönzés eszközeivel áttörést elérni a Dél-Dunántúl régió esetében: mind a 2010-2014. közti időszakban, mind 2014-2017. között a régió az összes támogatásból 2% alatt részesült, és a teljes elemzett időszakban létrehozott új munkahelyek száma a régióban nem érte el az ezret sem (szemben az 5-6000 fővel, amit megvalósított többek közt Észak-Magyarország, Nyugat-Dunántúl.)

4. SWOT ELEMZÉS

A hazai befektetésösztönzési rendszer erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit az alábbiakban foglaljuk össze:

Erősségek

- A kormányzati célokat a gazdaságpolitikai és külgazdasági programokban, koncepciókban meghatározták a foglalkoztatás, beáramló külföldi működő tőke volumene, K+F tevékenységek fejlesztése, regionális fejlesztés és a KKV-k beszállítói helyzetének javítása terén.
- A beruházásösztönzés intézményrendszerét kialakították, a forrásokat a támogatásokhoz biztosították.
- A hazai befektetésösztönzési rendszer összességében megfelel az EU befektetésösztönzési politikájában kitűzött főbb elveknek (a munkahelyteremtés fontossága, K+F és ipari beruházások támogatása, KKV-k fejlesztése, erősítése). A hazai gyakorlat megfelel az uniós versenypolitikai szabályozásnak.
- 2010-től nőtt az állami szerepvállalás a beruházásösztönzés területén. A beruházásösztönzési forrásokra egyenlő eséllyel pályázhatnak magyar illetve külföldi vállalkozások.
- A kormányzati tervekkel összhangban a BC-ről szóló kormányrendeletekben hangsúlyt kapott a fejletlenebb térségek erőteljesebb fejlesztési igénye és a K+F tevékenység ösztönzése, valamint a kiemelt iparágak előnyben részesítése a támogatások megítélésékor.
- Az új beruházások támogatása mellett a már megtelepedett vállalkozásokat indirekt eszközökkel, utógondozással, stratégiai együttműködési megállapodásokkal ösztönzi a kormány maradásra és kapacitásbővítésre.
- A BC előirányzata felülről nyitott, így a nem várt (terven felüli) beruházások támogatása törvény-módosítás nélkül is megvalósítható.
- A hazai befektetésösztönzési rendszert 2014-ben módosították, ennek eredményeként nőtt az évenként támogatott beruházások száma, a támogatások összege és a vállalt munkahelyek száma.
- A kormányzati céloknak megfelelően az elemzett időszakban a preferált iparágakban történt a legtöbb új munkahely létesítésére vonatkozó vállalás, és 2014-től a legfejletlenebb régiókban megvalósított beruházások részesültek több támogatásban.
- Hazánkra vonzó célpontként tekint a külföldi működő tőke, a beáramló tőke volumene növekedett az elemzett időszakban.
- 2016-ban és 2017-ben bekerültünk az első tízbe a KMT-vel megvalósított beruházások munkahelyeinek értéke vonatkozásában (IBM, 2017.), vagyis a magasabb hozzáadott értékű munkafolyamatokat végző munkahelyek egyre nagyobb számban létesülnek Magyarországon.

Gyengeségek

- A kormányzati tervek, koncepciók, stratégiák, programok egy része nem tartalmaz számszerű célkitűzéseket (részcélokat), ezekben az esetekben a megvalósulás nem követhető megfelelően nyomon. Ennek hiányában a számonkérhetőség nem biztosított.
- A kormányzati programokban foglalt célok teljesítésének monitoringja, nyomon követése nem, vagy csak részben valósult meg. Nem történt meg a célok rendszeres értékelése és felülvizsgálata az aktuális gazdasági, pénzügyi és társadalmi folyamatok tükrében.

- A BC előirányzatának tervezése nem volt megalapozott. A tervezett kiadások és a teljesített kiadások mértéke minden évben eltért, több évben jelentősen alultervezték az előirányzatot.
- Bár a kormányzati programokban a KKV-k pozícióinak erősítése, a beszállítói szerepük növelése célként jelenik meg, nem állnak rendelkezésre információk arról, hogy a beruházások ösztönzésénél, a támogatott vállalkozásoknál ez a szempont milyen mértékben érvényesült, a támogatott vállalkozások növelték-e beszállítóik számát a hazai KKV-szektorból.
- A támogatandó ágazatok és iparágak közt a kormányzati programokban kiemelt, megújuló energiához, környezetvédelemhez, zöld K+F-hez, zöld iparágakhoz és kreatív iparhoz kapcsolódó tevékenységek támogatása a beruházásösztönzési célelőirányzat felhasználásáról szóló kormányrendeletekben nem képezi a támogatás feltételét.
- A beruházásösztönzésben 2014. után is hangsúlyt kapott a munkahelyteremtési cél, annak ellenére, hogy 2015-től már jelentős munkaerőhiány jelentkezett több olyan ágazatban is, amelyeket a beruházásösztönzési politika támogatott.
- A foglalkoztatás terén tett vállalások teljesítésével kapcsolatban nem készültek összegző elemzések, kimutatások, nem állapítható meg, hogy összességében a vállalatok szerint alakultak-e a teljesítések.
- Egy munkahelyre vetítve a beruházásösztönzési támogatások összege igen magas. Ennek ellenére nem elemezték, hogy a létrehozott vállalkozások milyen mértékben teljesítették a munkahelyek fenntartásukra vonatkozó előírásokat, illetve hogy az így kialakított munkahelyek okoztak-e munkaerőhiányt az ágazat többi vállalkozásánál.
- A támogatási célrendszer feltételeként meghatározott munkahely-fenntartási kötelezettségek előírása az elmúlt évek munkaerő-hiányos környezetében nem szolgálta a vállalkozások fejlettebb technológiát használó termelésre történő átállását.
- A K+F beruházások, projektek támogatásának prioritásai ellenére az elemzett időszakban csekély számú K+F beruházás valósult meg. Továbbra is jelentős a lemaradásunk az EU 28 tagállamához képest a K+F-re fordított kiadások és az új innovációk értékesítése terén. Az összevont innovációs index alapján hazánk az EU országok átlaga alatt teljesít.

Lehetőségek

- Magyarország kedvelt célpontja a külföldi működő tőkének, így a KMT beáramlás azokban az iparágakban is jelentősen nőtt, amelyeket a kormány nem támogatott. Mindez lehetőséget teremt arra, hogy a beruházásösztönzésre fordított költségvetési és uniós támogatások volumenét a kormányzat csökkentse illetve a támogatások feltételrendszerét átalakítsa.
- A foglalkoztatottak száma a kedvező gazdasági folyamatoknak köszönhetően 2010-től folyamatosan emelkedett. 2010-2017. között az ipari szektorban 271 ezer fővel, a szolgáltatások terén pedig 376 ezer fővel növekedett a munkahelyek száma, ami a támogatott beruházások és vállalkozások által vállalt létszámnak (60 ezer fő) mintegy tízszerese. Mindez arra enged következtetni, hogy a foglalkoztatással összefüggő támogatások mértékét és feltételrendszerét felül kell vizsgálni.
- A K+F illetve a tudásintenzív beruházások száma alacsony, ami a támogatási rendszer további átalakításával növelhető lenne. Magyarországon szükséges elmozdulni a tudás- és technológiaintenzív, magasan képzett munkaerőt igénylő iparági beruházások arányának növelése felé.
- A több szakmában jelentkező munkaerőhiány az alacsony foglalkoztatottságú társadalmi csoportok képzésével, ösztönzésével illetve a jelenleg külföldön dolgozó,

képzett magyar foglalkoztatottak hazahívásával (támogatásával) mérsékelhető lenne. (lásd még: ÁSZ, 2018. és 2019.)

- A betelepülő cégek által igényelt infrastrukturális fejlesztések (állami, önkormányzati) megvalósításával a hazánkba érkező KMT nagyobb számban települhet fejletlen térségekbe. Az infrastrukturális fejlesztések nem csak a fejletlenebb térségbe áramló beruházások számának növelését eredményezhetik, hanem a hazai vállalkozások helyben maradását és az elvándorlás csökkentését is szolgálhatják. (lásd még: ÁSZ, 2019.)
- A támogatások megítélésénél célszerű a jelenleginél nagyobb hangsúlyt fektetni a KKV-k beszállítói hálózatának fejlesztésére. A hazai KKV-k növekvő részvétele a termelési, szolgáltatási folyamatokban jótékonyan hat ezen vállalkozások jövedelmezőségére, elősegíti átállásukat a magasabb hatékonyságú, fejlettebb technológiai igényű termelésre, szolgáltatásokra, valamint támogathatja kilépésüket új exportpiacokra.
- A beruházások magyarországi megtelepedésének motivációi különbözőek, ezért ezek mélyreható elemzésével és az eredményeknek megfelelő befektetési környezet illetve támogatási rendszer kialakításával az önkormányzatok illetve a kormányzat növelhetik a hazánkban beruházó vállalkozások által megvalósított projektek számát.

Veszélyek

- A fejletlenebb régiókban nem minden esetben áll rendelkezésre elegendő számú szakképzett munkaerő, illetve nem minden esetben felelnek meg az infrastrukturális feltételek egy induló beruházáshoz, ami nem kedvez a beruházások fejletlenebb régiókban történő megtelepedésének. (lásd még: ÁSZ, 2019.)
- A jelenlegi rendszerben olyan cégek is részesülnek támogatásban, amelyek befektetési motivációiban a támogatások nem játszottak szerepet, megtelepedésüket azok nem befolyásolták.
- A megtelepedett vállalkozások támogatási feltétele a foglalkoztatás növelése, új munkahelyek teremtése olyan régiókban is, ahol kevés a rendelkezésre álló képzett munkaerő. Ez azzal a veszéllyel jár, hogy a képzett munkaerőt az alacsonyabb bért fizető, kevésbé vonzó lehetőségeket kínáló hazai (főleg kisebb) vállalkozásoktól szívják el az új beruházások.

FOGALOMTÁR

after care tevékenység	A Magyarországon már megtelepedett külföldi befektetések utógondozása.
átfolyó tőke	Nemzetközi vállalatcsoporton belül olyan tranzakciók, amelyek átáramlanak a gazdaságon hatás nélkül, profitoptimalizálási céllal. Ilyen például a tulajdonosi hitel, amelyet az anyavállalat a kedvezőbb adózási feltételek miatt nyújt a leányvállalatnak, de visszaveszi a kedvezmények kihasználását követően.
barnamezős beruházás	Barnamezős területnek nevezzük azt a területet, amelyet korábban ipari vagy bizonyos kereskedelmi célokra használtak, és amely terület szennyezéssel lehet terhelt, ugyanakkor lehetséges a terület újrahasznosítása a terület megtisztítását követően. Barnamezős beruházás az ilyen telephelyen végrehajtott beruházás.
befektetés	Az a gazdasági tevékenység, amikor a befektető pénzt (tőkét) fordít valamilyen anyagi eszköz megszerzésére, létesítésére. A befektető ideiglenesen lemond pénzéről annak érdekében, hogy többlet pénzt szerezzen vele, vagyis befektetése megtérüljön és nyereséget hozzon.
beruházás	A beruházás a tárgyi eszköz beszerzése, létesítése, saját vállalkozásban történő előállítás, a beszerzett tárgyi eszköz üzembe helyezése, rendeltetésszerű használatbavétele érdekében az üzembe helyezésig, a rendeltetésszerű használatbavételig végzett tevékenység.
csoportmentességi rendeletek	Az Európai Bizottság 800/2008/EK rendelete és 651/2014/EK rendeleti határozzák meg a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatási kategóriákat. E rendeletekkel nem lehetnek ellentétesek a beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásáról szóló kormányrendeletek.
eszközportfólió átrendezés	Az eszközportfólió átrendezés során egy multinacionális vállalat határokon átnyúlóan átszervezi az eszközportfólióját. Ha pl. egyik leányvállalatát megszünteti és új leányvállalatot hoz létre, az egyik eszközeit apportálja egy másik leányvállalatba, akkor a fizetési mérlegben ugyanúgy kiugróan nagy tőke kivonás és -befektetés tranzakciókat kell elszámolni anélkül, hogy valójában tőke kivonás, illetve befektetés történne az országba.
Európa 2020 Stratégia	Az Európa 2020 stratégia az EU 2010-2020 közötti időszakra vonatkozó foglalkoztatási és növekedési stratégiája. A stratégiában hangsúlyt kap az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, mert ennek révén orvosolhatók az európai gazdaság strukturális hiányosságai, növelhető a versenyképesség és a termelékenység, illetve lefedtetők a fenntartható szociális piacgazdaság alapjai.
hozzáadott érték	A hozzáadott érték a javak előállításának folyamatában a felhasznált inputok és az előállított output értéke közti pozitív különbséget jelenti. Ha ez a különbség nagy, akkor magas hozzáadott értékről beszélünk. Az ilyen beruházások technológiai költségei magasak, az átlagos bér többszörösét nyújtják, de arányaiban kevesebb pozíció kialakításával jönnek létre.
indikátor	Az indikátorok a tényeknek a mérési módszerei, amelyek segítségével meghatározható egy ország relatív pozíciója egy adott területen és kijelölhető a változás térbeli vagy időbeli iránya. (Molnár, 2010.)
innováció	A gazdasági tevékenység hatékonyságának, jövedelmezőségének javítása, a kedvező társadalmi és környezeti hatások elérése érdekében végzett tudományos, műszaki, szervezési, gazdálkodási, kereskedelmi műveletek összessége, amelyek eredményeként új vagy lényegesen módosított termék, eljárás, szolgáltatás jön létre, új vagy lényegesen módosított eljárás, technológia alkalmazására, piaci bevezetésére kerül sor, ideértve azokat a változásokat, amelyek csak adott ágazatban vagy adott szervezetnél minősülnek újdonságnak. (Forrás: 2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról)
kutatás-fejlesztési ráfordítás	A K+F-költség és a K+F-beruházás áfa nélküli együttes összege, bármilyen hazai vagy külföldi forrásból származik, és függetlenül attól, hogy a pénzforrás eredetileg kutatásra, kísérleti fejlesztésre vagy más célra állt rendelkezésre.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

kutatás-fejlesztés pénzügyi forrásai	A K+F pénzügyi források szerinti számbavétele azt részletezi, hogy a – nemzetgazdasági szintű – ráfordításoknak kik voltak a finanszírozói, illetve milyen pénzforrások felhasználására került sor.
kis- és közepes vállalkozások	Kis- és közepes vállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg. (Forrás: 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról)
közvetlen külföldi beruházás	A nemzetközi tőkeáramlás azon formája, amely nem hitel jellegű, általában hosszú távú, tulajdonszerzéssel járó befektetés a döntési jog megtartásával.
nettó KMT-beáramlás	A beáramló és kiáramló külföldi közvetlentőke-befektetések egyenlege.
regionális támogatási térkép	A regionális támogatási térkép olyan jogszabályi rendelkezés, mely az ország egyes régiói, illetve a fejlett régiók esetében kisebb területi egységei számára meghatározza az ott beruházó vállalatok számára beruházási támogatásként nyújtható állami támogatás maximális mértékét.
speciális célú vállalatok	Az SCV-k közé azokat a cégeket sorolják, melyek tevékenységüket alapvetően külföldön folytatják és a hazai reálgazdasághoz való kapcsolódásuk minimális, a pénzügyi források vállalatcsoporton belüli közvetítésében érintettek. Az azonosításuk kritériumrendszerébe tartozik többek között, ha a reáleszközök súlya elhanyagolható a pénzügyi eszközökhöz képest, jellemzően nagy jegyzett tőkével vagy tőketartalékkal bírnak, amelyet azonnal kihelyeznek hitelbe, alacsony a foglalkoztatotti létszámuk és az anyagköltségük, offshore jellegű tevékenységre utaló vállalatnévvel működnek.
technológiaintenzív beruházó	Tudásintenzív tevékenységekkel előállított technológiát beruházó vállalkozás, amely esetében (új) munkahelyteremtés nem történik.
tudásintenzív tevékenységet végző vállalat	Olyan vállalat, amely tevékenységéhez nagymértékben szükséges tapasztalat, értelem, információ és jártasság. Az ilyen iparban (beruházásnál) az alkalmazottaknak magasan képzettnek kell lenniük és megfelelő tapasztalattal kell rendelkezniük munkájuk végzéséhez.
újrabefektetés	A nyereség azon hányada, ami visszaforgatásra kerül a vállalatban.
versenyképesség	A versenyképesség alatt a gazdaság hosszútávú teljesítményét meghatározó tényezők összességének színvonalát értjük, amelyek kiterjednek többek között a termelékenységre, az emberi erőforrás mennyiségére és minőségére, a technikai haladásra, a szabályozói környezetre, a vállalkozói attitűdre és a finanszírozási lehetőségekre. (MNB, 2017.)
versenyjog	A gazdasági jog egy ága, mely a gazdasági verseny ellenőrzésével és fenntartásával kapcsolatos szabályokat tartalmaz.
zöldmezős beruházás	Olyan új ipari vállalkozás, amely korábban mezőgazdasági művelés alatt álló területen jön létre, a föld végleges kivonása a művelés alól.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ÁSZ	Állami Számvevőszék
BC	beruházási célelőirányzat
EBA	Európai Beruházási Alap
EBB	Európai Beruházási Bank
EU	Európai Unió
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
GOP	Gazdaságfejlesztési Operatív Program
HIPA	Nemzeti Befektetési Ügynökség – Hungarian Investment Promotion Agency
HITA	Nemzeti Külgazdasági Hivatal – Hungarian Investment and Trade Agency
ICT	Information and Communications Technology, informatikai és a telekommunikációs technológiák integrált működése
IT	Information Technology – Információs Technológia
ITM	Innovációs és Technológiai Minisztérium
K+F / K+F+I / KFI	kutatás-fejlesztés / kutatás-fejlesztés és innováció
KKM	Külgazdasági és Külügyminisztérium
KKV	Kis- és közepes vállalkozás
KMT	külföldi működő tőke
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KTIA	Kutatási és Technológiai Innovációs Alap
MNB	Magyar Nemzeti Bank
NBÜ	Nemzeti Befektetési Ügynökség
NEP	Nemzeti Együttműködés Programja
NFM	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
NGM	Nemzetgazdasági Minisztérium
NKFIA	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap
NKFI Hivatal	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
NKFIS	Nemzeti Kutatási-fejlesztési és Innovációs Stratégia
NKH	Nemzeti Külgazdasági Hivatal
OFTK	Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
SCV	speciális célú vállalatok
SSC	Shared Service Center – Szolgáltató Központ
SZKT	Széll Kálmán Terv
Tao tv.	1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
ÚSZT	Új Széchenyi Terv
VEKOP	Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

IRODALOM

- Antalóczy Katalin (2003): *Működőtőke-befektetések és befektetés-ösztönzés Magyarországon*. www.eco.u-szeged.hu/download.php?docID=39185 (letöltés dátuma: 2019.02.22.)
- Antalóczy Katalin – Éltető Andrea (2017): *Export- és befektetésösztönzési rendszerek a visegrádi országokban – tapasztalatok és kihívások*. (http://real-j.mtak.hu/9511/6/kulgzdasag_2017_11-12.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Antalóczy Katalin–Sass Magdolna (2000): *Működő tőke-áramlások, befektetői motivációk és befektetés-ösztönzés a világgazdaságban és Magyarországon*. (<http://epa.oszk.hu/00000/00017/00060/pdf/antaloczy.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Antalóczy Katalin–Sass Magdolna (2003): *Befektetésösztönzés és Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz*. (https://penzugyutato.hu/sites/default/files/Kulgzdcikk-%20EU-csatl-bef_oszt.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Állami Számvevőszék (2011): *Jelentés a Nemzeti Fejlesztési Terv végrehajtásának ellenőrzéséről*. (<https://www.asz.hu/storage/files/files/%C3%96sszes%20jelent%C3%A9s/2011/1110j000.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.13.
- Állami Számvevőszék (2017): *A magyar kutatás-fejlesztés és innovációs tevékenység eredményességének elemzése*. (https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2017/kfi_elemzes_20170516.pdf?ctid=1126) letöltés dátuma: 2019.03.13.
- Állami Számvevőszék (2018): *Elemzés az aktivitási ráta alakulásáról*. (https://www.asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2018/aktivitasi_rata_20180416.pdf?ctid=1237) letöltés dátuma: 2019.03.13.
- Állami Számvevőszék (2019): *Elemzés az alacsony gazdasági aktivitású társadalmi csoportok aktivitási rátája növelésének lehetőségeiről*. (https://asz.hu/storage/files/files/elemzesek/2019/20190109_agat.pdf?ctid=1271) letöltés dátuma: 2019.03.10.
- Báger Gusztáv (2015): *Beruházási hullámvölgy és élénkülés a magyar gazdaságban*, Pénzügyi Szemle. (https://www.asz.hu/storage/files/files/penzugyiszemle/2015/bagerg_2015_1_m.pdf) letöltés dátuma: 2019.03.20.
- Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Multidiszciplináris Doktori Iskola (2008): *Külgazdaság, stratégia, integráció – emlékkonferencia Kozma Ferenc születésének 75. évfordulója alkalmából*. (<http://mek.oszk.hu/07200/07243/07243.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Európai Bizottság (2006): *A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó regionális támogatási térkép*, (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/215978/215978_600474_23_2.pdf) letöltés dátuma: 2019.01.22.
- Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2006): *Iránymutatás a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális támogatásokról*. (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:054:0013:0044:HU:PDF>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Európai Bizottság (2010): *A Bizottság közleménye – Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája*. (http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Európai Bizottság (2010): *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a régiók bizottságának - Kereskedelem, növekedés és globális ügyek - A kereskedelempolitika mint az Európa 2020 stratégia kulcseleme*. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0612&from=HU>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Európai Bizottság (2014): *Magyarország Regionális támogatási térkép 2014-2020*. (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/250673/250673_1544810_80_2.pdf) letöltés dátuma: 2019.01.22.

- Európai Bizottság (2015): *Adópolitika*. (<https://publications.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/b075f231-bd9b-4e10-b4a3-7f248360c5ae>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Európai Bizottság (2016): *Magyarország 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó támogatási térképének módosítása a 2017–2020 időszakra*, (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/265859/265859_1848393_133_2.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2013): *Iránymutatás a regionális állami támogatásokról (2014–2020)*. (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:209:0001:0045:HU:PDF>) letöltés dátuma: 2019.01.22.
- EUROSTAT: *Gross domestic expenditure on R&D by sector*. (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=sdg_09_10&plugin=1) Letöltés dátuma: 2019. 01 16
- Goreczky Péter (2019): *Az elmúlt öt év FDI-trendjei és a hazai kilátások*, Külügyi és Külgazdasági Intézet. (KKM által rendelkezésre bocsátott dokumentum)
- IBM (2017): *Global Location Trends – 2017 Annual Report*. (<https://www.ibm.com/downloads/cas/RV7RJ71Z>) letöltés dátuma: 2019.03.21.
- Budapesti Gazdasági Főiskola, BGF (2013): *INVESTstrategy A külföldi működőtőke-beruházások vonzásának stratégiája Zala megyében*. (www.zmkik.hu/hu/letoltes/12870/63d32) letöltés dátuma: 2019.04. 01
- Központi Statisztikai Hivatal (2008): *A beruházások alakulása a magyar régiókban az ezredforduló után*. (<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/orsz/beruhazasreg.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Központi Statisztikai Hivatal (2017): *Kutatás-fejlesztés 2017*. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/tudkut/tudkut17.pdf>) letöltés dátuma: 2019. 01 16.
- Központi Statisztikai Hivatal (2018a): *Munkaerőpiaci folyamatok, 2018. I. negyedév*. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf1803.pdf>) letöltés dátuma: 2019.03.20.
- Központi Statisztikai Hivatal (2018b): *A kis- és középvállalkozások jellemzői, 2017*. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kkv17.pdf>), letöltés dátuma: 2019.04.10.
- Kulin-Pintér Veronika – Hargita Eszter (2015): *Kutatás-fejlesztési és innovációs támogatások az általános csoportmentességi rendelet alapján*. (http://epa.oszk.hu/02400/02450/00028/pdf/EPA02450_ATJ_2015_8_003-028.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Magyar Köztársaság Kormánya (2010): *A Nemzeti Együttműködés Programja*. (<http://www.parlament.hu/irom39/00047/00047.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Magyar Nemzeti Bank (2014): *Fizetési mérleg jelentés, 2014. július*. (<http://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/fizetesi-merleg-jelentes/fizetesi-merleg-jelentes-2014-julius>) letöltés dátuma:2019.03.21.
- Magyar Nemzeti Bank (2014): *Magyarország fizetésimérleg és külfölddel szembeni befektetéspozíció-statisztikái*. (<https://www.mnb.hu/letoltes/magyarorszagfizetesimerlegeskulfolddelszembenibefektetespoziciostatisztikai2014.pdf>) letöltés dátuma:2019.03.21.
- Magyar Nemzeti Bank (2016): *Fizetési mérleg jelentés 2016. március*, (<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/fizetesi-merleg-jelentes/fizetesi-merleg-jelentes-2016-marcius>) letöltés dátuma: 2019. 01 16.
- Magyar Nemzeti Bank (2017): *Versenyképességi jelentés*. (<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/versenykepességi-jelentes/versenykepességi-jelentes-2017>) letöltés dátuma: 2019. 01 21.
- Magyarország Kormánya (2011): *Új Széchenyi Terv*. (https://polgariszemle.hu/images/content/pkm/Uj_Szechenyi_Terv.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.

- Magyarország Kormánya (2012): *Széll Kálmán Terv 2.0.* (http://2010-2014.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkez%C5%91_1%C3%A9p%C3%A9s%20%28SzKT%20%29.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Majoros Pál (2008): *A magyar külgazdasági stratégia.* (<http://www.kulker.hu/wp-content/uploads/2013/03/A-magyar-k%C3%BCIgazdas%C3%A1gi-strat%C3%A9gia.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Molnár László (2010.): *A kutatás-fejlesztési aktivitás mérési módszerei, különös tekintettel a K+F Teljesítmény Indexre (R&D-PERFIND) és a K+F Hatékonyság Indexre (R&D-EFFIND).* (http://publikacio.uni-miskolc.hu/data/ME-PUB-33877/ml_publ_01.pdf) letöltés dátuma: 2019.07.29.
- Muraközy Balázs (2015): *Magyar beszállítók-egy vállalati felmérés tanulságai.* Növekedési workshop. MTA KRTK KTI.
- Napi.hu (2015): *Így szolgálják ki a magyarok a multikat – vallottak a nagycégek.* (https://www.napi.hu/magyar_vallalatok/igy_szolgaljak_ki_a_magyarok_a_multikat_vallottak_a_nagycegek.600851.html) letöltés dátuma: 2019.04. 26.
- Nemzetgazdasági Minisztérium (2011): *Külgazdasági stratégia- szakmai vitairat.* (http://www.pestmegye.hu/images/2014/agazati_strategiak/Kulgzdasagi_Strategia_2011.pdf) letöltés dátuma: 2019.02.22.
- Nemzetgazdasági Minisztérium (2014): *KKV évkönyv - a kis- és középvállalkozások helyzete Magyarországon.*
- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) (2018): *A MUNKAERŐPIACI HELYZET ALAKULÁSA A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI SZOLGÁLAT LEGFRISSEBB ADATAI ALAPJÁN.* (https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statistika/full_afsz_munkaeropiaci_helyzetkep/content/nfsz_stat_merop_helyzet_18_2.pdf) letöltés dátuma: 2019.08. 07.
- Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI) (2019.): *ITM: erősödött a vállalkozások és a felsőoktatás k+f tevékenysége.* (<https://nkfi.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/itm-erosodott>) letöltés dátuma: 2019.08. 07.
- Novák Márta (2017): *Az állam gazdasági szerepvállalása a külföldiek hazai befektetéseinek ösztönzése területén.* (nem nyilvános)
- Nyikos Györgyi (szerk.) (2018): *Állami támogatások.* (https://akfi-dl.uni-nke.hu/pdf_kiadvanyok/Web_PDF_Allami_tamogatasok.pdf) letöltés dátuma: 2019.09.22.
- Origo (2019): *Erősödött a vállalkozások és a felsőoktatás K+F tevékenysége* (Forrás: MH/MTI) (<https://www.origo.hu/gazdasag/20190712-itm-erosodott-a-vallalkozasok-es-a-felsooktatas-kf-tevekenysege.html>) letöltés dátuma: 2019.07. 22.
- Szanyi Miklós (2017): *Tőkevonzás vagy -taszítás? A befektetésösztönzési politika változásai a rendszerváltás utáni Magyarországon.* (<http://publikaciotar.repositorium.uni-bge.hu/1084/1/Szanyi-M.pdf>) letöltés dátuma: 2019.02.22.

Központi Statisztikai Hivatal STADAT táblák:

- 2.1.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként (1998-)*
- 2.1.2. A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként (1998-)*
- 2.1.17.2. A munkanélküliek száma az előző foglalkozásuk főcsoportja szerint, nemenként – FEOR'08
- 2.1.47. Üres álláshelyek száma és aránya*
- 3.4.1. A kutatás, fejlesztés főbb arányai (1990-)
- 3.4.2. Kutató-fejlesztő helyek és K+F létszám (1990-)
- 3.4.3. Kutatás-fejlesztési ráfordítások (1990-)
- 3.4.4. A kutatás-fejlesztési ráfordítások pénzügyi forrásai (2000-)
- 6.2.1.11. Munkanélküliségi ráta
- 7.3.22. Közvetlen külföldi működőtőke-befektetések (2000-)
- 7.3.23. Közvetlen külföldi működőtőke-befektetések állománya (2000-)

ADATSZOLGÁLTATÁS

A Külügyi és Külgazdasági Minisztérium által szolgáltatott adatok, dokumentumok

ITDH, HIPA, HITÁ beruházás, EKD támogatások: ALÁÍRT TÁMOGATÁSI SZERZŐDÉSEK 2010.05.29.-2014.06.05 KÖZÖTT (adatbázis)

ALÁÍRT TÁMOGATÁSI SZERZŐDÉSEK 2014.06.06.-2017.12.31. KÖZÖTT (adatbázis)

Goreczky Péter (2019): KKI elemzések: Az elmúlt öt év FDI trendjei és a hazai kilátások.

HITÁ / HIPA által kezelt publikus beruházások - 2014.06.06.-2018.05.31 között (adatbázis)

Supplementary Information Sheet for the notification of an evaluation plan

ELŐTERJESZTÉS a Kormány részére a beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet módosításáról (2015.)

ELŐTERJESZTÉS a Kormány részére a beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet módosításáról (2016.)

ELŐTERJESZTÉS a Kormány részére a beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet módosításáról (2017.)

Előterjesztés a Kormány részére A Kormány egyedi döntésével megítélhető beruházási támogatási rendszert érintő jogszabályi háttér változásairól és az azzal kapcsolatos lépésekről (2013.)

ELŐTERJESZTÉS a Kormány egyedi döntéseivel megítélhető regionális beruházási támogatás szabályairól és a Beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásának szabályairól (2012.)

ELŐTERJESZTÉS a Beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásának szabályairól (2014.)

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium által szolgáltatott adatok, dokumentumok

A Nemzeti Stratégiai Referenciakeret Gazdaságfejlesztés Operatív Program „K+F és innováció a versenyképességért” és „Vállalkozások (KKV-k) komplex fejlesztése” prioritásainak keretösszege, prioritások forrásainak felhasznált összege 2010-2017. közt évenként. A prioritások támogatásaiból részesült összes vállalkozás száma 2010-2017. közt. A támogatásokban részesült vállalkozások ágazatonként / iparáganként és régiók szerint, éves bontásban 2010-2017. közt.

A Gazdaságfejlesztés és Innovációs OP (GINOP) „KKV-k versenyképességének és termelékenységének növelése”, valamint „K+F+I” prioritások keretösszege a teljes költségvetési periódusra, a támogatásokból részesült összes vállalkozás száma 2014-2017. közt. A támogatásokban részesült vállalkozások ágazatonként / iparáganként és régiók szerint, éves bontásban 2014-2017. közt.

A Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP) „vállalkozások versenyképességének növelése”, valamint „kutatás-fejlesztés és technológiai innováció” prioritások keretösszege a teljes költségvetési periódusra. A prioritások támogatásaiból részesült összes vállalkozás száma 2014-2017. közt. A támogatásokban részesült vállalkozások ágazatonként / iparáganként és régiók szerint, éves bontásban 2014-2017. közt.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal által szolgáltatott adatok, dokumentumok

A 2010-2017. közt igénybe vett fejlesztési adókedvezmény mértéke évenkénti bontásban. Az igénybevevő vállalkozások száma, megoszlása ágazati (iparági) hovatartozás szerint és területi elhelyezkedés (régiók) szerint, évenkénti bontásban 2010-2017. közt.

JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

2010/C 83/01 AZ EURÓPAI UNIÓRÓL SZÓLÓ SZERZŐDÉS ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ MŰKÖDÉSÉRŐL SZÓLÓ SZERZŐDÉS EGYSÉGES SZERKEZETBE FOGLALT VÁLTOZATA

A BIZOTTSÁG 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK RENDELETE a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet)

A BIZOTTSÁG 2014. június 17-i 651/2014/EU RENDELETE a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról

Európai Bizottság Közleménye – Európa 2020, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM (2010) 2020 final

Európai Parlament és a Tanács 1290/2013/EU rendelete „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, valamint az 1906/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Európai Parlament és a Tanács 1291/2013/EU rendelete a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról és az 1982/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

Európai Parlament és a Tanács 1292/2013/EU rendelete az Európai Innovációs és Technológiai Intézet létrehozásáról szóló 294/2008/EK rendelet módosításáról

Európai Parlament és a Tanács 1300/2013/EU rendelete a Kohéziós Alapról, és az 1084/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

Európai Parlament és a Tanács 1301/2013/EU rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Európai Parlament és a Tanács 1312/2013/EU határozata az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) stratégiai innovációs terve: az EIT hozzájárulása egy innovatívabb Európához

Európai Bizottság Közleménye – Európai beruházási terv, COM (2014) 903 final

Európai Parlament és a Tanács 2015/1017/EU rendelete az Európai Stratégiai Beruházási Alapról, az Európai Beruházási Tanácsadó Platformról és a Beruházási Projektek Európai Portáljáról, valamint az 1291/2013/EU és az 1316/2013/EU rendelet módosításáról – az Európai Stratégiai Beruházási Alap

Európai Bizottság 2016/0276 (COD) referenciaszámú javaslata az 1316/2013/EU rendeletnek és az (EU) 2015/1017 rendeletnek az Európai Stratégiai Beruházási Alap időtartamának meghosszabbítása, továbbá az említett alapot és az Európai Beruházási Tanácsadó Platformot érintő technikai javítások bevezetése tekintetében történő módosításáról

A Tanács 2016/1164 Irányelve belső piac működését közvetlenül érintő adókikerülési gyakorlatok elleni szabályok megállapításáról

1988. évi XXIV. törvény a külföldiek magyarországi befektetéseiről

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról

2003. évi XC. törvény - a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról

2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról

2004. évi CXXXIV. törvény a kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról

2011. évi CXXXIII. törvény a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetésének végrehajtásáról

2011. évi CLV. törvény a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról

2012. évi CLV. tv. a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény végrehajtásáról

2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról

2013. évi CXCI. tv. a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény végrehajtásáról

2014. évi LXII. törvény a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról
2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról
2015. évi CLXXII. törvény a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény végrehajtásáról
2016. évi CXXII. törvény a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény végrehajtásáról
2017. évi CLXX. törvény a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról
2018. évi LXXXIV. törvény a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról
- 130/2006. (VI. 15.) Korm. rendelet a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségről
- 146/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs projektek közfinanszírozású támogatásáról
- 265/2010. (XI. 19.) Korm. rendelet a Nemzeti Külgazdasági Hivatalról
- 7/2011. (III. 22.) Korm. rendelet az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről
- 270/2012. (IX. 25.) Korm. rendelet a Kormány egyedi döntéseivel megítélhető regionális beruházási támogatás szabályairól és a Beruházás ösztönzési célelőirányzat felhasználásának szabályairól
- 93/2013. (III. 29.) Korm. rendelet az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet, valamint a Nemzeti Külgazdasági Hivatalról szóló 265/2010. (XI. 19.) Korm. rendelet módosításáról
- 475/2013. (XII. 17.) Korm. rendelet a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség megszüntetésével összefüggő egyes kérdésekről
- 96/2014. (III. 25.) Korm. rendelet a közreműködő szervezetek útján ellátott feladatok központi költségvetési szerv által történő átvételéről
- 165/2014. (VII. 17.) Korm. rendelet a fejlesztési adókedvezményről
- 183/2014. (VII. 25.) Korm. rendelet a Nemzeti Befektetési Ügynökségről
- 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet a beruházás ösztönzési célelőirányzat felhasználásáról
- 380/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap működtetésének és felhasználásának szabályairól
- 433/2016. (XII. 15.) Korm. rendelet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott kutatás-fejlesztési és innovációs programok és projektek értékelésének részletes szabályairól
- 2288/2001. (X.11.) Korm. határozat Magyarország külgazdasági stratégiájáról
- 2169/2005. (VIII. 3.) Korm. határozat Magyarország középtávú külgazdasági stratégiájáról
- 1023/2007. (IV. 5.) Korm. határozat a Kormány középtávú tudomány-, technológia és innováció-politikai stratégiájáról
- 1248/2010. (XI. 19.) Korm. határozat a Nemzeti Külgazdasági Hivatal létrehozásával kapcsolatos intézkedésekről
- 1109/2012. (IV. 12.) Korm. határozat Magyarország 2012-2020. évre szóló külgazdasági stratégiájának végrehajtásáról
- 1109/2012. (IV. 12.) Korm. határozat Magyarország 2012-2020. évre szóló külgazdasági stratégiájának végrehajtásáról
- 1413/2013. (VII. 4.) Korm. határozat a Kormány középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégiájáról szóló 1023/2007. (IV. 5.) Korm. határozat visszavonásáról
- 1414/2013. (VII. 4.) Korm. határozat a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia (2013-2020) elfogadásáról

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

- 1442/2014. (VII. 31.) Korm. határozat a „Beruházás ösztönzési célú előirányzat” címrendi besorolásának megváltoztatásáról
- 1350/2016. (VII. 6.) Korm. határozat a „Beruházás ösztönzési célú előirányzat” megnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat előirányzat-módosítás nélküli túllépésének engedélyezéséről
- 1640/2014. (XI. 14.) Korm. határozat a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia (S3) elfogadásáról és a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma Útitervében szereplő kutatási infrastruktúra nagyprojektekben való magyar részvételéről
- 1421/2017. (VI. 28.) Korm. határozat a „Beruházás ösztönzési célú előirányzat” megnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat előirányzat-módosítás nélküli túllépésének engedélyezéséről
- 1855/2017. (XI. 20.) Korm. határozat a „Beruházás ösztönzési célú előirányzat” megnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat előirányzat-módosítás nélküli túllépésének engedélyezéséről
- 1424/2018. (IX. 7.) Korm. határozat a Magyarország 2012-2020. évre szóló külgazdasági stratégiájának végrehajtásáról szóló 1109/2012. (IV. 12.) Korm. határozat visszavonásáról
- 1/2001. (I. 5.) GM rendelet a Gazdasági Minisztérium vállalkozási célú előirányzatainak szabályozásáról
- 8/2007. (I. 24.) GKM rendelet a Kormány egyedi döntésével megítélhető támogatások nyújtásának szabályairól
- 28/2008. (XII. 31.) NFGM rendelet a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium egyes előirányzatai felhasználásában, kezelésében részfeladatokat ellátó közreműködő szervezetekről
- 1/2010. (VI. 16.) OGY politikai nyilatkozat a Nemzeti Együttműködésről
- 9/2011. (IV. 7.) NFM rendelet egyes fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásáról
- 1/2014. (I. 3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levél cím: 1364 Budapest 4. Pf. 54

Telefon: +36 1 484 9100 Telefax: +36 1 484 9200

www.asz.hu